

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsak četrtek. — Cena mu je 15 K na leto. — Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. — Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Naša najnujnejša zahteva.

Po vseh zborovanjih, shodih in sejah Kmetških zvez se že od njihovih ustanovitve dalje do danes ponavlja zahteva: dajte nam kmetško zbornico, v katero bodo volili samo kmetje in katero bodo sestavljali samo izkušeni kmetje in kmetijski strokovnjaki. In če danes zopet na ves glas ponavljamo neprestani klic: Dajte nam kmetško zbornico, nas je nagnilo k temu reševanje naše valute, torej vprašanje, ki najgloblje sega v naše kmetijsko gospodarstvo.

Glejte našo liberalnosocialistično vladu in njeno ljubezen in skrb za kmeta. Vse mogoče ljudi je sklicala skupaj, da je zaslišavala njihovo mnenje o reševanju valutnega vprašanja, le tistega, ki je pri tem najbolj občutno prizadet, ni vabila nikamor. Trgovci in obrtniki, kapitalisti in verizniki so po raznih svojih javnih zastopstvih in od vlade sklicanih sestankih smeli povedati svoje merodajno mnenje, le kmeta ne vpraša nihče. Edino je Jugoslovanska kmetška zveza, je že v svoji seji dne 23. aprila tekočega leta zahtevala zamenjavo krone in dinarja 1 : 1, in to zahtevo ponavljala na svojih shodih, ko so bili liberalni vodje še vneti za 4 : 1, a da bi dr. Žerjav sklical katerikoli razgovor kmetov in kmetijskih strokovnjakov, to njemu niti na misel ne pride. On je pač liberalec od nog do glave in se za kmeta briga toliko, kolikor njemu samemu ravno prav pride.

Ravno tako vidimo pri drugih stvarih. Zopet se ponavljajo od vseh strani pritožbe, kako davčna oblast brezobzirno nalaga in iztirjava osebnodohodninski davek. In kar je pri tem najbolj nečuvno: razni liberalni uradniki, ki se čutijo kot liberalci pod okriljem dr. Žerjava varne, norce brijejo iz kmetov, da mora vsakomur kri zavreti. In ni ga javnega kmetškega zastopstva, ki bi se potegnil za kmeta. Pritožbe itak dosti ne pomagajo, ker vrana vrani oči ne izkljuje.

Če bi pa imeli mi kmetško zbornico, v kateri bi se zbiral cvet naših kmetških

mož in katera bi lahko uradno oddajala svoje merodajno mnenje, ki bi ga oblasti morale upoštevati, potem bi s kmetom ne ravnali tako, kot delajo danes liberalni paše po mestih in deželi.

Sloga jači, nesloga tlači. Zato ga ni dobromislečega slovenskega kmeta, ki ne bi bil član Kmetске zveze.

Križ iz šol!

Na Češkem je dvakrat žalostno. Na eni strani ljudstvo gladuje in strada, gniloba in nepoštenost sta se še veliko bolj uesali v javno življenje kot pri nas. Čim manj vere, tem manj vesti. To vidimo pri nas, drugod je še mnogo slabše. Na drugi strani pa sedanja liberalnosocialistična vlada nima nujnejšega posla, kot da vodi oster boj proti veri in Cerkvi, da bi tako vse javno življenje še bolj zasmradila.

Proglasila je predvsem, da se morajo otroci vzgajati brezversko. Krščanski nauk iz šol! Kjer pa ni krščanskega nauka v šolah, tudi križa ni treba v učilnicah. In vlada je poslala, kakor Herod svoje rabelje, da so trgali križe raz šolskih sten, jih nalagali na vozove za smeti ter jih odvažali! S tem je svobodomiselnostna vlada prav nesvobodomiselnostno prisilila katoliške stariše, da se morajo njihovi otroci v šolah prav brezversko vzgajati. Svobodomiselnost in nasilje, to sta bili še vedno dve besedi, ki pomenjata isto.

Kljub temu nam Češka daje dober nauk. Zakaj je prišlo na Češkem do tega? Vzrokov dovolj. Eden glavnih pa je ta, da so na Češkem že davno izločili vero iz politike, božje in cerkvene zapovedi iz javnega življenja, celo pretežen del duhovščine se ni zavedal, da je Kristus tudi gospod javnega življenja, da njegove zapovedi tudi v politiki veljajo, da vera spada tudi v politično zakonodajo. Zato je duhovščina pripadala različnim strankam, ki so izločile vero iz politike, ljudsko stranko,

ki je osnovana na katoliških načelih in ki se bori zato, da se uveljavi Kristusov nauk tudi v javnem življenju, so le malo podpirali. In zdaj žanjejo sadove. Politika brez vere je toliko kot politika brezvere, kdo ni s Kristusom, je proti njemu, in zato se popolnoma dosledno uveljavljajo brezverske postavbe, in potem brezverskih postav posebnost potom brezverske šole in razpore se bodo razkristijale tudi družine. S tem, da so izbacili vero iz politike, so izrinili vero tudi iz družin.

Tudi pri nas se že pridno dela na to, da izbacne vera iz politike, iz državne zakonodaje, izdajajo se protiverski šolski načrti, brezverski liberalni list „Demovina“ naravnost piše za kulturni boj (boj proti Cerkvi in veri), socialistični „Napreček“ pridno pomaga, liberalna „Jugoslavija“ se veseli nad češkimi protiverskimi dogodki, in „Kmetijski list“, glasilo liberalne kmetške stranke ima v svojem programu, da vera ne spada v politiko! Zato tudi duhovnik povsod proč! Vsi pa delajo isto, nekateri bolj prikrito in morda celo nezvestno. Mi pa vemo — in češki dogodki nas v tem potrjujejo, da bo konec isti kot na Češkem, marveč najpreje razkristijanje politike in nato dosledno razkristijanje družin in posameznih duš.

Konec bo isti kot na Češkem, pravimo, če ne bo stalo naše katoliško ljudstvo zvesto na straži. Pri nas je tista stranka, ki vedno in povsod povdarja, da se mora tudi politično delo ravnati po Kristusovih naukih, močna, in postaja vedno močnejša, zlasti po Hrvatski, Slavoniji, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. To je Ljudska stranka, v kateri so združene tudi Kmetске zveze. In dokler bo ta stranka močna, toliko časa se ni bati, da bi jugoslovanski svobodomislec kovali verige krščanskim starišem, da bi zastrupljali družinsko življenje z brezversko vzgojo in razporoko ter metal križ iz šolskih učilnic in naposled iz družinskih sob.

Zato pa, krščanski kmetje, ki hočete svoje otroke krščansko vzgojiti, ne dajte se slepariti od raznih liberalnih agentov, ki sicer oznanjujejo, da so verni in hočejo verni ostati, na drugi strani pa oznanjajo vera ne spada v politiko, proč z duhovno

Najcenejši kmetски list je „Domoljub“!

4 krone je 1 dinar!

Znano je, da je Jugoslovanska kmet-ska zveza že v svoji seji 23. aprila 1919 sklenila, naj se manj premožnim slojem za-menja krona za en dinar, kapitalistom in verižnikom pa naj se zamenja po nižjem kurzu. To svojo zahtevo so kmet-ske zve-ze po svojih sejah in shodih vedno ponav-ljale.

Liberalci in socialisti so mislili druga-je. Naše načelo je, da smo Jugoslovani in je torej treba pri državni upravi in zako-nodaji gledati na vsa tri plemena soraz-merno enako, liberalni politiki pa bi rajši danes kot jutri vse posrbili, kar odločno škoduje ideji ujedinjenega jugoslovan-stva. Tako so se tudi pri reševanju valute prvotno zavzemali za stališče, da se štiri krone zamenjajo za en dinar, dasi ima en dinar v Srbiji isto plačilno vrednost kot pri nas ena krona in nima pokritja, kot ga krona nima. In minister Veljković je tudi določil, da se pri vseh uradih računa en dinar po štiri krone. Hrvaški socialisti (minister) Korač pa je bil celo zato, da se en dinar zamenja za deset kron.

Ko so je začelo valutno vprašanje re-ševati in je moralo priti do tega, da konč-no država prevzame krono v svojo last, se je zoper finančni minister postavil na sta-lišče, da bo dal za vsake štiri krone en dinar. V vsej jugoslovanski javnosti bivše avstro-ogrske monarhije pa se je dvignil tak vihar proti tej očitni krivici, katero nam je hotela zadati liberalnosocialistična vlada, da so celo naši liberalni politiki iz-spremenili svoje mnenje in se zavzemali za razmerje 1 : 1.

Prišla je odločilna ministrska seja, od katere smo pričakovali, da se valutno vprašanje končno javno reši.

Toda danes po oni seji moramo reči, da smo bistveno pri istem kot prej. Drža-va je res prevzela v svojo last brezdomo-vinske krone, kar bo brez dvoma dobro vplivalo na njeno vrednost, ker sedaj ne jamči zanje nič več falitna avstro-ogr-ska banka, temveč naša vlada z vsem svojim premoženjem; a dosedanega uradnega razmerja med krono in dinarjem 4 : 1 ni odpravila, le končno javno ga ni potrdila, temveč prepušča rešitev državnemu zboru. Za tačas pa bo upeljala nov kron-ako-dinarski denar, ki bo samo prehodne-ga značaja. Na dinarske bankovce, ki so bili dosedaj tiskani, bo dala namreč natis-niti na vsaki strani: 1 dinar = 4 krone, in bo to veljal kot enoten denar, ljudje pa bodo lahko računali v kronah ali dinarjih. To bo približno tako, kot so bili v Avstriji goldinarji in krone. Vsak goldinar je bil dve kroni, ljudje so računali v goldinarjih in kronah, a bil je enoten denar. Pri nas pa bo zdaj namesto goldinarja dinar, ki se bo razdelil v štiri krone.

Dobro pri tem bo edino to, da krona ne bo mogla padati v korist dinarja, tem-več kadar se bo dinar dvignil, se bo v isti meri dvignila krona, ker krona ni samo-stojna, temveč je vedno četrtnina enega dinarja.

Liberalci so pretekli teden soglasno zavpili; glejte kako modra je naša vlada in kakšna je njena ljubezen tudi do Slo-

vencev in Hrvatov, da zamenja dinar za krono v razmerju 1:1. To vpitje je pa čisto odveč in boče le zakriti krivičnost libe-ralne vlade pri reševanju valute. Saj vidi-mo jasno, da razmerje še vedno ostane 4:1, le da ni končno javno rešeno, ker si vla-da ni upala tega storiti, in nevarnost, da bomo polagoma tudi pri nas kot v Srbiji za isto količino blaga plačali en dinar na-mesto ene krone, ki jo plačamo danes, ta nevarnost obstoji še vedno, čeprav ne v toliki meri kot prej.

Izgovor liberalcev, da bo vlada zato izdala nove enodinarske bankovce kot štirikronske bankovce, ker nima za toliko milijard dinarskih bankovcev natisnjenih kolikor je kron v prometu, ne drži. Če vlada tako resno misli zamenjati 1:1, kot vpije liberalno časopisje, zakaj pa ne natisne na nove enodinarske bankovce na-mesto 1 dinar = 4 krone kar preprosto: 4 dinarji in bi jih zamenjala za 4 krone? S tem bi imeli samo eno označbo, krone bi bile takoj odpravljene in bi jih ne bi bilo treba pozneje še enkrat zamenjati. Pa pravijo: potem pa nimamo nič eno-dinarskih bankovcev, in brez teh ne mo-remo biti. — Ne bodite otročji ali ne bi mogle ostati namesto enodinarskih ban-kovcev tudi še današnje krone v prometu toliko časa, da se natisnejo novi enodinar-ski bankovci?

Iz tega vidimo, da je liberalno sociali-stična vlada rešila zaenkrat valutno vprašanje v našo škodo. Česar smo se najbolj bali, da ostane razmerje 4 : 1, da se s tem naša krona uničuje in dosledno s tem dra-ginja dviga, in da bo dalje naše ljudstvo moralo oddati državi 4 milijarde kron pre-možnjanskega davka, to je sedaj prišlo. In kar je najbolj žalostno: pri tem so priza-deti v prvi vrsti revnejši sloji, zakaj kapi-talisti so spravili svoje krone v nepremič-nine in v tujo valuto.

Kmet-ske zveze, govorite! Državni zbor mora popraviti krivico, ki se je sto-rila kroni!

Jugosl. K. Z. in valuta.

Svoj čas je Jugoslovanska kmet-ska zveza sklenila — kakor poročamo na drugem mestu — da se zamenjajo krone z dinarji v razmerju 1 : 1. Ker se je v zadnjem času zopet pričel boj za krono in še ni končan, zato je Ju-goslovanska kmet-ska zveza sklicala 14. jan. t. l. sejo in svoje tozadevne sklepe še razširila s sledečimi resolu-cijami:

1. Vlada in narodni zastopniki se pozivljajo, da rešijo valutno vpraša-nje pravično, kar se more zgoditi edi-nole na ta način, da se zamenjajo se-danje krone za nove dinarje v razmer-ju 1 : 1 (al pari). Vsako drugačno raz-merje pri zamenjavi smatramo kot krivično in za vse naše narodno go-spodarstvo pogubonosno.

2. Sklep ministrskega sveta z dne 13. januarja glede valutnega vpraša-nja je povsem nezadovoljiv, ker ne pomenja nič drugega nego zavajanje nepoučenega ljudstva in prinaša v to

vprašanje še večjo nejasnost nego je vladala že doslej.

3. Vprašanje o ureditvi valute, od-nosno o zamenjavi kron v dinarje je tako splošnega pomena, da odločno ugovarjamo, ker ga rešuje vlada sa-ma brez sodelovanja in odločevanja Narodnega predstavnštva.

Dr. Korošec v boju za krono.

Belgrad, 19. jan. Da se prepreči pro-past krone, je vložil dr. Korošec pri pred-sedstvu parlamenta na vlado interpelacijo, v kateri v imenu ljudstva, ki bi občutilo katastrofalne posledice vladnega sklepa valutnem vprašanju, energično protestira proti takemu postopanju vlade, zahteva da ministrski svet prekliče svoj sklep iz skliče parlament, ki je edino merodajec za reševanje valutnega vprašanja. To se razumele vse stranke in enoglasno stavile iste zahteve. Ako vlada tej zadevi ne ugo-di, bo izzvalo to vtis, da hoče storiti krivico.

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmet-ske zveze, mora imet „Domoljuba“, kmet-sko glasilo

Naši ujetniki.

Poslanec Ljudske stranke, dr. Ivan Shvegel je šel v Belgrad, da tam na novo podrepa glede naših ujet-nikov. Dobil je sledeča poročila:

V Italiji imamo še okoli 26.000 ju-goslovanskih ujetnikov, največ v Sar-diniji. Število, ki se je po časopisih in drugod imenovalo, je previsoko. Gle-de teh ujetnikov se je naša vlada s italijansko dogovorila, da bo vsak te-den poslala skupino 3000 mož v domo-vino. Prva pošiljatev pride dne 14. t. m. v Dubrovnik. V desetih tednih bi naj bilo prevažanje končano. Edina težava, ki se še ni mogla odstraniti, je da hočejo Italijani vse ujetnike posla-ti v Dubrovnik. Naša vlada izjavlja da je nemogoče in neekonomsko te transporte upeljati in izvršiti preko Dubrovnika. Njena želja je, da se v Dubrovnik pošljejo dalmatinski in bosanski ujetniki, v Reko hrvaški in v Ljubljano slovenski ujetniki. Upadla je, da bodo Italijani v ožgled te ute-meljene želje opustili svoje le formal-ne ugovore in izgovore.

V Sibiriji imamo po informacijah vojnega ministrstva okoli 15.000 ujet-nikov. Radi njih se je odpeljala poseb-na komisija v Vladivostok, kamor je že dospela. Daljnih poročil o nji pa ni. Vojna mislja ima nalogo, storiti vse, da se tudi ti naši ljudje vrnejo v do-movino.

V Franciji, Angliji in njenih zema-ljah nimamo — po informacijah voj-nega ministrstva — nobenih ujet-nikov več. Istotako so se že iz Bolgarije, Mažarske, Avstrije in Nemčije vrnili

za Jugoslovani. Ako se še vendarle nahačajo naši ljudje v teh deželah, naj se to vojnemu ministrstvu takoj pазnani.

Rdeči križ nam je poslal sledeči oklic:

V doglednem času se bodo vrnili naši ujetniki iz italijanskega suženjstva v svojo osvobojeno domovino.

Prenašali so čez leto dni gorje italijanskega robstva, trpeli so duševno in telesno — a v kratkem se bodo vračali domov, pričakujoč od svoje domovine pristrčnega sprejema.

Ujetniki so postali s tem protimediarnodno-pravnim ujetništvom takorekoč narodni mučeniki — in narod jim je vsled tega dolžan povračila za to trpljenje.

Radost bo vladala v družinah ko se bodo vračali očetje, možje in sinovi po tako dolgi, trpljenja polni odsotnosti — a pozabiti ne smemo na one mnoge, katerim je oropala italijanska krutost najdražje — zdravje in ki bodo prihajali kot invalidi ozir. malarčni, tuberkulozni, strti, ki bodo potrebovali zdravniške pomoči pa so brez svojcev, brez lastnega prostora, kamor bi položili svojo glavo. To so oni nesrečneži, katerim mora narod priskočiti na pomoč, da ne bodo pričeli nove poti trpljenja v lastni domovini.

Vsled tega se obrača »Slovenski Rdeči križ« na vso našo javnost, na vse in vsakega posameznika z nujno prošnjo, da pripomore vsak po svoji moči, da se ublaži tem nesrečnežem kolikor mogoče njih gorje in se jim pokaže, da so prišli v svojo domovino. Dobrodošel je vsak najmanjši dar v denarju, cigaretah, perilu, obleki in aličem.

Pošilja naj se na »Slovenski Rdeči križ« Ljubljana, Poljanska cesta (Alojzijevišče, pritličje, desno).

Iz Kmetских Zvez.

PRELOKA.

Dne 11. t. m. smo ustanovili za župnijo Preloka »Kmetško zvezo na Preloki«. Načelnikom je izvoljen Josip Balkovec, posestnik s Preloke št. 21.

TRŽIŠČE.

11. januarja je priredila naša Kmetška zveza v društveni dvorani shod, na katerem je govoril g. Ludvik Bajec iz Št. Janža. Povabljeni so bili tudi nasprotno misleči. Pa prišli so le zastopniki socijalnih demokratov — zastopniki Samostojne stranke so ostali raje doma. Morajo že vedeti zakaj. Sprejete so bile običajne resolucije.

Iz tajništva JKZ.

Tečaj. Dne 12., 13. in 14. t. m. se je vršil gospodarsko-politični tečaj, katerega se je udeležilo nad 100 kmetских mož in fantov. Zahvaljujemo se vsem udeležencem, da so držali ves čas vzoren red in kazali tako veliko zanimanje, da je bilo vedno isto število pri predavanjih. Prosim vse udeležence, da poročajo pri svojih Kmetских Zvezah o poteku in da занesejo one ideje, ki so jih slišali med najširše sloje. Poročilo o tečaju se bo tiskalo, a ni pričakovati, da bi bilo prej kot v enem mesecu gotovo. Ko bo dotiskano, sporočimo. Prosim vse Kmetске Zveze, da nam javijo, koliko izvodov tega poročila žele, da se znamo pri nakladi ravnati.

Koledarček. Koledarček je dotiskan in zvezan in tajništvo ga sedaj razpošilja. Cena izvodu je s poštnino vred 3 K 50 v. Prosim vse naročnike, da nam pošljejo denar po poštni nakaznici. Praktično je, da se naroči večje število in da se vkupno tudi denar pošlje. Vsi iz Štajerske naj ga naroče pri Tajništvu Kmetске

Zveze v Mariboru, Cirilova tiskarna.

Okrožnice. Prosim vse Kmetске Zveze, da se drže navodil okrožnic, ki smo jih razposlali in da nam točno odgovarjajo vsa vprašanja. Prosim za morebitne nasvete in predloge.

Shodi in sestanki. Ako katera Kmetška Zveza želi imeti shod, tedaj naj se vedno pravočasno obrne na tajništvo in ne šele dva, tri dni predno se ima shod vršiti.

Pozivamo vse Kmetске Zveze, da stalno poročajo o gibanju nasprotnikov. Oni danes obetajo nebesa, samo, da bi zmagali pri volitvah. Lažejo in obrekujejo, hvalijo se s prazno slamo. Ne verujte jim. Sedaj bodo lagali z rešitvijo valutnega vprašanja, v kolikor je rešeno, je slabo, oziroma ne v smislu naših resolucij Kmetских Zvez, pač pa v velikem nasprotju. Čitajte glede tega, pa tudi glede drugih vprašanj vedno naše časopise. Poročajte in informirajte se v vseh vprašanjih pri Tajništvu.

Pozivamo vse Kmetске Zveze, da prepričajo svoje ljudi, da ni rešitev kmetskega stanu samo v politiki. Delovati moramo posebno na gospodarskem polju. Kjer še ni nobene gospodarske organizacije, naj se osnuje. Navodila daje Tajništvo, oziroma Zadrúžna Zveza v Ljubljani.

Obvestilo. Jugosl. Kmetška zveza je imela v sredo, dne 14. jan. svojo redno odborovo sejo. Mnogo Kmetских zvez je imelo svoje redne seje, o katerih smo dobili poročilo. Doposlane so nam bile tudi resolucije. Teh resolucij radi pomanjkanja prostora ne bomo priobčevali. Pozivame vse Kmetске zveze, da sprejmejo na svojih sejah, sestankih in shodih posebno resolucijo za splošno in enako žensko volilno pravico, proteste proti vladnemu načinu rešitve valutnega vprašanja in za zamenjavo al pari, to je 1 : 1, resolucije, da se ustanovi Kmetška zbornica, zavarovalnica za živino itd.

Vsak neorganiziran kmet škoduje moči kmetskega stanu. Zato vsi v Kmetске zveze!

O ljudski šoli.¹

Na raznih zborovanjih, zlasti pa na zborovanjih naših kmetских zvez, se sklepajo resolucije o ljudski šoli, iz katerih zveni zahteva po skrajšani učni dobi. Temu nasprotuje pa učiteljstvo, in to brez razlike političnega prepričanja. Kdo ima prav? Ogledimo si samo učni načrt za računstvo na osmerazredni šoli, po njem naj vsakdo sodi — kje je prava!

V 1. razredu je odloženo računanje v številnem obsegu od 1—20, ustno in pismeno. Novci, mere, uteži, kolikor jim je podstava število 10. Pismene vaje naj se po obliki in od stopinje do stopinje ujemajo z ustnim računanjem. Kaj več zahtevati od naših 6—7 letnih otročičev je ne-

¹ Ker je treba slišati vsa mnenja, zato priobčujemo ta članek.

zmisel. V drugem razredu je računanje v številnem obsegu od 1—100 ustno in pisano. Novci, mere in uteži, kolikor jim je podlaga število 100. Preprosti računi o ceni po sklepu. Začetni računi z vlomki. Pismene vaje naj se po obliki in od stopinje do stopinje ujemajo z ustnim računanjem. Ustno računanje. Tudi ta zahteva sloni na duševni zmožnosti učencev te dobe, to je od 7.—8. leta starosti. V tretjem razredu se številni obseg razširi do 1000 in do tisočin. Obravnavajo se tudi štirje osnovni računi, to je seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje v tem številnem obsegu. Vse to pisano in ustno ter vaje v sklepnem računanju. Za otroke v dobi od 8.—9. leta ni to prav nič premalo. V 4. razredu se številni obseg razširi nad 1000 in se računi v vseh štirih računih osnovnega računstva s celimi desetinskimi, z imenovanimi števili in tudi z navadnimi vlomki, kolikor se jih pogosteje rabi. Vse ustno in pisano. Nadaljujejo se tudi v tem razredu sklepnimi računi. Tudi to gradivo odgovarja dobi od 9—10 let, in se je more obvladati le, če je učenec predelal gradivo prejšnjih treh razredov ali let.

V petem razredu se uče razdelnost števil, pretvarjanja navadnih vlomkov na desetinske in narobe; pretvarjanja mnogomestnih števil na navadne ali na desetinske vlomke in narobe. Nadaljuje se računanje v četverih osnovnih računih s celimi števili in vlomki, z imenovanimi in neimenovanimi števili, in to ustno in pisano. Tu naj bi se po mnenju raznih zvez nehalo, ko je komaj položen temelj za kaj praktičnega! Pojdimo zato dalje in pogledajmo, kaj bi se še učenci naučili v 6., 7. in 8. razredu?

V šestem razredu ponavljajo računske vaje s celimi števili, z desetinskimi in navadnimi vlomki ter se obenem vadijo z računskimi prikrajški. Uče se tudi razmerja in sorazmerja, kar je tudi v praktičnem življenju potrebno. Poleg računstva se seznanijo v tem razredu tudi z najnavadnejšimi geometrijskimi telesi in oblikami.

V sedmem razredu se obrača posebna važnost na obrestne, rabatne in rokavne račune, in sicer pisano in ustno. Poleg tega še računanje obsega in ploščine za razne geometrijske oblike.

V osmem razredu med drugim gospodarski, kmetijski, obrtni in lahki trgovski računi glede na to, kolikor jih učenci potrebujejo v prihodnjem poklicu.

Pri dečkih glavna navodila knjigovodstva, pri deklicah s posebnimi ozirom na gospodinjske potrebe. Poleg vsega tega tudi še računanje površine in prostornine raznih teles.

Kdo more tedaj reči, da vse navedeno ni potrebno, ali pa da bi se vse to moglo obdelati v skrajšani učni dobi? Razumen človek ne! Tako znanje ni samo materialne vrednosti, praktične življenjske uporabe, ampak je velike važnosti za formalno izobrazbo, to je za razvoj duševnih

sil. Stranke, ki resno mislijo na napredek, ne morejo in ne smejo razvoj šolstva ovirati, ker s tem si žagajo vejo pod seboj. Učitelj.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

j Nova vlada? Liberalni listi iz Zagreba poročajo, da bo sedanja vlada najbrže odstopila in se ustvarila koncentracijska vlada iz vseh strank. V ta namen se je prestolonaslednik večkrat razgovarjal z Pašičem, ki je poglavar radikalne stranke. Koliko je resnice na tem, se ne ve.

j Republikanska stranka. Več bivših ministrov srbskih in uglednih politikov je podpisalo proglas za ustanovitev republikanske stranke. Pri nas pa dr. Žerjav zapira naše pristaše, če pravijo, da so republikanci.

j Vojna odškodnina, ki nam bo izplačana v 20 letih od Nemčije, bo znašala poldrugo milijardo frankov.

j Invalidi — 600.000 takih rodbin je v našem kraljestvu — so se oglašili pri ministrskem predsedniku in zahtevali, da se jim izplačuje 150 dinarjev mesečno, kar bi znašalo skupaj dva do tri milijone dnevno. Le odkod se bo denar jemal?

j Naseljevanje v Jugoslaviji. Ministrstvo za agrarno reformo je tekom preteklega leta naselilo okoli 2000 rodbin iz Črne gore, Hercegovine in Like v Stari Srbiji in Macedoniji. Z ozemlja, ki ga je v vojni osvojila Rumunija, je prišlo v Belgrad odposlanstvo Malorusov, ki prosi za dovoljenje za naselitev v našem kraljestvu. Malorusi, katerih je okoli 130 rodbin, bi se naselili v okolici Veleša. Prav tako je prišlo v Belgrad, kakor se je že poročalo, tudi odposlanstvo lužiskih Srbov.

j Volilni fond liberalne in socialistične stranke znaša baje že 40 milijonov dinarjev, s katerimi mislijo liberalci in socialisti kupovati glasove za svoje stranke, ker jih ne morejo z načeli. Pa tudi milijoni ne bodo pomagali!

j Regent Aleksander se poroči, kakor poročajo angleški listi, s hčerko italijanskega kralja, Jolando, ki je obenem njegova sestrčina.

j Slepa pravica. V Sarajevu je nek Dušan Janković ukradel pečat deželne vlade in z njim ponarejal izvoznice. Na ta način je »zaslužil« 55.000 K. Za to je bil sedaj obsojen na 8 mesecev ječe, a v kazni so mu vračunali 6 mesecev preiskovalnega zapore. V Varaždinu so pa istočasno obsodili nekega slugo, ki je preštempljal nekaj bankovcev in si zaslužil s tem par kronic, na dve leti ječe.

REKA.

O reškem vprašanju se je v Parizu zopet začelo razpravljati. Zastopnik našega odposlanstva dr. Trumbić je kot »skrajno« mejo naše popustljivosti predložil sledeči načrt, ki ga je odobrila naša vlada: V Istri meji reka Raša (s čemer ostane le majhen

kos Istre ob vzhodni obali v naši posesti), Reka jugoslovanska z lastno samoupravo, cela Dalmacija z otoki vred morajo pripadati Jugoslaviji, Italijanom na naši zemlji bi dali potrebna jamstva za varstvo jezika, podobno zahtevamo za Slovence v Italiji. S tem se je torej naša liberalnosocialistična vlada sama odrekla Trstu in Goriški, ko je že javna tajnost, da bi naše odposlanstvo v Parizu takoj v začetku doseglo mnogo, mnogo več, če bi vztrajno stalo na stališču, da morajo vsi Slovenci in Hrvati pod eno streho. Kakor se poroča, so predlagali zavezniki, da dobi Reko sicer Italija, toda Jugoslaviji se dovoli prosta uporaba reškega pristanišča in last železnice Ljubljana-Reka. Amerika se razprav ne udeležuje.

V slovenski javnosti je vest o Trumbićevi oziroma vladni popustljivosti naredila najslabši vtis. Vlada ne bi smela nikdar popuščati, ker se dobro zaveda, da nam predlagane meje oropajo na stotine Slovencev in Hrvatov in da je v slučaju vojne takoj cela savska dolina v območju italijanskih topov. Antanta nas lahko prisili, da sprejmemo od nje predlagano črto, toda nikdar ne bi smela naša vlada predlagati očitno krivične meje. S tem pripozna, da na Goriškem, v Trstu in Istri nima nič več iskati. Ljudska stranka kot najzvestejša čuvarica slovenskega naroda je takoj izdala sledečo resolucijo:

Po došlih poročilih namerava mirovna konferenca prisoditi Italiji velik del jugoslovanskega ozemlja. Stotine slovenskega in hrvatskega naroda naj bi bili odtrgani od svojih rojakov ter izročeni tuji državi oblasti. Vseslovenska ljudska stranka slej ko prej neomajno in brezpogojno vztraja na tem, da se tudi slovenskemu in hrvatskemu narodu da pravica, da se v svoji neokrnjeni celoti ujedini v skupni jugoslovanski državi po načelih samoodločbe, po naravnem in božjem pravu ter po obljubah, s katerimi so zavezniki med vojno vabili narode na svojo stran. Ker torej zahtevamo, da pripade Jugoslaviji cela slovenska Primorska ter vsa vzhodna jadranska obala od izliva Soče, opazamo z začudenjem in skrajnim ogorčenjem, da se je začelo resno razpravljati celo o pripadnosti Reke, ki je za slučaj, da bi izgubili Trst, edino mogoče naše izhodišče na morje, brez katerega bi hrvaški in zlasti slovenski življenjski neobhodno moral gospodarski sužnjosti zapasti. Vseslovenska ljudska stranka opozarja vlado s poudarkom in z vso resnobo, da drugačne rešitve tega teritorialnega vprašanja ne bo nikdar priznavala ter da bo za morebitno neugodno rešitev delala odgovorno vlado.

AVSTRIJA.

Avstrija sama ne more živeti, ker so ji odtrgali vse, kar je rodovitnega in jo zazidale med narodnostne države, ki so nastale krog nje. Zato se mora Avstrija opirati na svoje sosede. In tako se je drž. kancelar dr. Renner napotil najprvo v Prago iskat prijateljstva in pomoči. Prvega je našel, drugega bolj malo, ker so Čehi sami precej na koncu. Med obema državama se je upostavilo diplomatsko zastopstvo, Čehi so tudi obljubili, da bodo že

dali premoga, če ga bodo sami dovolj imeli, česar pa ni upati, sladkorja so obljubili 200.000 ton (20.000 vagonov) po 45 kron 1 kg. Ravnotako se je dosegel sporazum glede zasebnih terjatev, ki jih imajo Avstrijci na Češkem in Čehi v Avstriji iztirjati. Avstrijci z uspehom pogajanj niso bogve kaj zadovoljni.

Vlada je predložila zbornici zakonski načrt o oddaji premoženja. Po tem načrtu bodo premoženja do 15.000 kron davka prosta. Pri osebah, ki imajo rodbino, se bo za vsako osebo računalo poleg tega še 5000 K davka prosto. Davek se začne s 15.000 K, in sicer s 5 odstotki in konča s 65 odstotki pri premoženju nad 10 milijonov. Predvojno premoženje se bo obdavčilo za 15 odstotkov niže. Tretjino davka bo treba plačati v gotovini, ostanek pa v vojnem posojilu. Plačevalo se bo 30 let. Vendar bo o tej postavi še veliko razgovora. Levo krilo socialistov zahteva, da se povišajo procenti na 80%.

Avstrijsko časopisje in občinstvo zanima danes zlasti gospodarsko stanje države, ki je obupno in o katerem priznava tudi vlada, da ne ve, če ga bi mogla urediti. Zadnji čas je kurz avstrijske krone nevzdržema padal in je danes vreden 2,9 švicarskega centima. Vzporedno rastejo cene vsem potrebščinam; tako je moral Dunaj sedaj podražiti hleb slabega kruha, ki je stal dne 4. januarja še 2,40 K na 5,25 K, in eno moke za kuho, ki je stala dolejš 3 K, na 10—11 K; razen tega namerava mesto iznova povišati voznino cestno železnice na 2 kroni. Razumno je, da to dnevno draženje ni le usodnega gospodarskega pomena, marveč, da utegne imeti tudi politične posledice.

Kakšno pomanjkanje drv vlada na Dunaju se vidi iz tega, da so izginili na pokopališču vsi leseni križi z grobov.

Dne 14. t. m. je izbruhnil v Gradcu nenadoma silen vihar. Setajočim po ulicah je trgal klobuke raz glav ter jih vrtel tudi preko 100 metrov visoko po zraku, razbijal je šipe in metal opeko raz streh. V mestnem parku in drugih manjših vrtovih je izruval več velikih in manjših dreves.

Tudi na Dunaju je več ur divjal nenavaden vihar. Več ljudi je bilo ranjenih, ker jih je ali veter podrl na tla, ali pa so jih zadeli kosi opeke, zidu itd. Vihar je prevračal vozove in plote, drobil izložena okna in trgal napisne deske. Škoda je zelo velika. Vihar je zahteval tudi smrtni žrtvi.

MAŽARSKA.

Mažarska vlada krepko čisti in zdravi propale razmere, ki so jih povzročili komunisti na Ogrskem. Zanimivo je, kar je povedal ministrski predsednik Husar za novo leto. Rekel je: »Krivda, da smo doživeli tako žalostno minulo leto, je več desetletij stara. Javno življenje na Ogrskem je zagrešilo zadnji čas več hudih stvari. Poštenost je v javnosti propala, ko-

rupcija se je oživila. Našega poloma je bilo v znatni meri krivo brezvestno časopisje. Usojam si v svojo dolžnost povedati, da so skrivne družbe, kakor frasoni, Galilejev klub, socialni demokrati, svobodomiselnici, mnogo zakrivila, da je bil ogrski narod ob času hude borbe tako oslavljen. Preslabi kristjani smo bili! Vsled tega je nastala vojska, ker smo zatajili krščanska načela. V krščanskih principih iščejo sedaj vsi narodi varstvo in pravice.« — Pri nas pa hočejo socialisti s krampi na Cerkev, liberalci hujskajo na kulturni boj in liberalna Kmetiska stranka proglašuje, da vera (torej Kristusova načela) ne spadajo v politiko!

ČEHOSLOVAŠKA.

Svobodomiselnici Čehi so se s svojim svobodomiselnim nasiljem smrtno blamirali. Po celem svetu so razkričali, da je slovaški župnik Hlinka, voditelj katoliških Slovakov, veleizdajalec in so ga zato zaprli. Sedaj pa je izjavil ministrski predsednik Tusar, da se Hlinka ni nič pregrešil, razen da je šel brez potnega lista v tujino, minister Beneš pa, ki je dal Hlinko zapreti, je ponižno izjavil, da je za »mirno« rešitev te zadeve. No, Beneš, Tusarji in dr. Žerjavi so povsod enaki: svobodomiselnici nasilni. — Tudi na Češkem bodo volitve. Toda Slovaške, ki je Čehi nič manj ne mučijo kot so jo svoj čas Mažari, se liberalnosocialistična gospoda, ki je sedaj na krmilu vlade, boji. Zato so se poslužili grdega sredstva. Na Slovaško, kjer je bilo dosedaj prepovedano točiti alkoholne pijače, uvažajo rum kar na debelo, da bi s tem utopili razsodnost Slovakov pri volitvah. — Češki Nemci so sklenili, da bodo tirjali od države, da jim vrne vsa vojna posojila. To stališče bodo zastopali tudi v prihodnjem državnem zboru. — Socialisti so hudi protimilitaristi, dokler hujskajo. Ko pa so na vladi, za svoja vsestranska nasilja nujno rabijo vojaštva, zato postanejo na vladnem krmilu takoj vneti militaristi. Tako so tudi na Češkem sklenili, da se uvede splošna vojaška dolžnost in sicer dveletna. — Tudi na Češkem bi liberalci radi vso oblast osredotočili v Pragi, da bi tako lažje komandirali Nemce, katoliške Moravane in Slovake. 5. jan. pa so se oglasili odposlanci čeških Nemcev in Moravanov pri ministru Tusarju in odločno ugovarjali proti kršitvi samouprave dežela.

ITALIJA.

Osobje poštne brzojavne in telefonske uprave je proglasilo splošno stavko po vsej Italiji. Stavkajoči zahtevajo med drugim zvišanje vseh dosedanjih prejemkov za 1000 lir. — Če bodo tudi za 1000% bolj pridno delali, o tem poročilo molči.

POLJSKA.

Tudi na Poljskem imajo veliko težav radi valute. Tam imajo kar štiri vrste denarja: avstrijsko krono, nemško marko, ruski rubel in takozvano poljsko marko, ki so jo uvedli Nemci, ko so bili zasedli Poljsko. Sedaj se dela na to, da bi povsod uvedli poljsko marko, s katero bi radi zamenjali kro-

no tako, da bi dali za 100 K 70 poljskih mark, čemur se pa prebivalstvo ljuto upira.

UKRAJINA.

Po vsej Ukrajini se strahovito širi azijska kuga. Tudi v severni Besarabiji se je uradno dognalo več primerov te bolezni.

RUSIJA.

Boljševiki hodijo zelo pokonci. Vse nasprotne armade doma so razbili, sedaj prodirajo v Sibirijo, na drugi strani pa širijo krog angleške Azije. In Angleži imajo strah. Veliki boljševik Trocki je zelo ponosen in v svojem proglasu ljudstvu za novo leto prorokuje med drugim: To leto nam prinese zmago, Povsod, v Sibiriji, Ukrajini, Donskem področju, povsod zahteva narod sovjete. Sovjeti bodo v Berlinu, v Washingtonu, Parizu, Londonu in Rimu.

NEMČIJA.

Te dni je Nemčija odpoklicala svoje uradništvo iz vseh onih krajev, ki se jim je morala odpovedati. Težka ločitev za ponosno Nemčijo. Toda klone na. Napisa-la je poslovilno pismo na vse one številne Nemce, kateri pripadajo sedaj drugim državam, kjer jim slovesno obeta, da ne bo nikdar pozabila nanje in da nemški narod kljub mejam, ki ga trgajo na več delov, ostane eno ter da bo prišel še dan pravice. To se pravi po domače: čez pol stoletja nova vojska. — Nemčiji zopet grozi revolucija. Državna zbornica, v kateri imajo večino vladni socialisti, je sklepala postaviti o obratnih svetih, ki naj bi bili nekaki vrhovni gospodarji vseh podjetij, ki jih je država podržavila. V teh obratnih svetih bodo imeli največjo besedo delavci podjetja. Komunisti, ki niso zastopani v vladi, pa hočejo imeti pri tej postavi odločilno besedo in ker ne morejo tega doseči zlepa, so hoteli zgrda. Pripeljali so pred zbornico velike množice delavstva, ki so prodrle vojaški kordon. Strojnice so zapele in obležalo je 42 mrtvih in 105 ranjenih. Komunisti so na to proglasili 24-urno stavko, pa se jim je ponesrečila, ker je večina socialistov že sita teh lenuhov.

FRANCOSKA.

Na Francoskem se je vršila volitev predsednika republike. Vse je mislilo, da bo izvoljen vsemogočni Klemansó, toda propadel je in namesto njega je izvoljen Pavel Dešanél.

ANGLIJA.

Anglija ima silno obširna ozemlja v Aziji, ki jih izčrpava zase in svoje kapitaliste. Nemci so hoteli nekaj časa Angležem v Aziji zadati smrten udarec, in zato so s Turki prodirali v Mezopotamijo, žitnici sveta. Pa česar Nemci niso premogli, to groze izvršiti boljševiki, ki zbirajo svoje rdeče čete v Aziji ob mejah angleških pokrajin. Boljševike podpirajo Turki in Angleže skrbi, če se ne bodo lepega dne vse bogate azijske pokrajine odtrgale od matere Anglije.

TURČIJA.

V Turčiji so vladali pred vojsko sami svobodomiselnici vzgojeni po evrop-

skih brezverskih univerzah. Toda kako so vladali. Samo v Armeniji so dali pomoriti 1 milijon kristjanov, ostale pa so prisilili prestopiti k poganstvu. Ko so po brestlitovskem miru Turki naselili Transkavkaz, so zopet pomorili 20.000 do 30.000 Armencev. To je prišlo sedaj na dan, ker se v Avstriji in Nemčiji, ki sta bili pokroviteljici Turčije, ni smelo o tem pisati. Toda dožiti milini meljejo.

AMERIKA.

Dne 16. januarja 1920 je v severo-ameriških Združenih državah postala pravomočna ustavnim potom sklenjena postava o prepovedi alkohola. Ta prepoved se je uvedla že 1. julija 1919, kot začasna vojna odredba, sedaj se je uveljavila temeljem ustavnega zakona. Po tem zakonu se v Združenih državah alkoholne pijače ne smejo več niti izdelovati, niti uvažati, niti prodajati. To pomenja silen preobrat ne samo v pravnem, ampak tudi v gospodarskem življenju. Zapreti je bilo treba na en mah 300.000 gostiln, na tisoče pivarn in drugih izdelovalnic alkohola. Na-proti vsem tem proizvajalcem in prodajalcem alkohola se je postavil ameriški zakonodajalec na stališče, da jim ne pristojata nikakršna odškodnina. V Evropi sta »brezalkololna« samo Finska in Islandija.

Tedenske novice.

Politične.

p Protest dr. Hohnjeca. Poslanec dr. Hohnjec je pretekli teden v imenu Kmetijske zveze poslal ministrskemu predsedniku Davidoviču in finančnemu ministru Velikoviču odločen protest zoper nameravano izmenjavo krone z dinarjem v razmerju 4 : 1. Opozoril je vlado na slabe in pogubne posledice take denarne izmenjave za imovino vsega naroda, zlasti kmetijskih in delavskih slojev. Hkrati je zahteval, naj vlada stori prvi odločni in odločilni korak v prepotrebni reformi naše valute z zednačenjem krone z dinarjem.

p Kmetiske zveze na štajerskem se zelo živahno gibljejo. Liberalna stranka, ki jo vodi znani Mermolja, je spravila vse skupaj, kar liberalno in nemčursko leže in gre, pa ne more nikamor naprej. Prvotni ogenj je pogasnil, in sedaj je ostal le še pristni liberalizem, kolikor ga je bilo vedno na Štajerskem.

p Česa je »Domoljub« vsega kriv? »Kmetijski list« je zopet razkril veliko modrost. Svetovni listi so dolgo in široko razpravljali, kdo je zakrivil svetovno vojsko in njeno dolgotrajnost, pa ne morejo priti do zaključka. »Kmetijski list« je to pogruntal z enim samim člankom. Kriv je »Domoljub«. In res, zakaj vsi avstrijski in nemški diplomatje so dopisavali v »Domoljub« in hujskali na vojsko, sam nemški cesar je lastnoročno pisal »Domoljubove« uvodne članke, in kakor se glase najnovejša poročila, bo antanta pozvala »Domoljub« pred svoj sodni prestol, kjer se bo mogel poleg svojega tovariša cesarja Viljema zagovarjati radi svojih hudobij. In »Kmetijski list« ima to zaslugo, da je razkrinkal tega hudodelca. Slava mu, zakaj kmetom se bo zato takoj vse boljše godilo.

p Vinski davek. Liberalci lažejo, da je radikalec Ninčič v sporazumu z dr. Korošcem upeljal vinski davek. Na to laž odgovarjamo, da je delegacija finančnega ministristva v Ljubljani predlagala v Belgrad upeljavo vinskega davka in da je bil Jugoslovanski klub pod načelnstvom dr. Korošca tisti, ki se je v zbornici najbolj boril proti temu davku.

p Še vedno laži. Samostojni liberalci se na svojih shodih kar sproti izmišlujejo o naši stranki najgorostnejše laži češ, nekaj bo že ostalo. Tako agitirajo nekje proti duhovnikom s tem, da so ti krivi, da se laški ujetniki ne vrnejo. Budalost! Mesar Pucelj si je izmislil, da je SLS. upeljala — dohodninski davek, dasi je bil ta davek upeljan 1867, takrat ko je v Avstriji cvetel liberalizem in ni bilo o SLS. ne duha ne sluha. Naše pristaše pozivamo, da na shodih liberalne Kmetijske stranke takoj sproti pobijajo te laži in gospode govornike vedno primejo za besedo.

p Z moko jih kupujejo. Samostojni liberalci so dobili z državno podporo nekaj moke, katero dele tistim, ki se zapišejo v njihovo stranko. Mislijo si seveda: če ne vleče stranka, vlekla bo moka.

p Socialistično hujskanje je resna nevarnost za obstoj naše države. Privodlo je do tega, da velik del delavstva nima več smisla za delo, temveč samo zvišavanje plač. Tako so začeli komunisti v Trbovljah s pasivno rezistenco, to se pravi, da sicer delajo, a tako, da malo ali nič ne naredijo. Danes nas more rešiti samo delo in zopet delo, a socialistom niti na misel ne pri-

de, da bi svojim ljudem enkrat tudi rekli: Ljudje, vaša dolžnost je tudi, da pridno delate. Toda hujskati se bolj splača, blagajne se hitreje polnijo in socialistični voditelji siljajneje žive. Konec bo pa mažarski.

p Socialisti znajo. Italijanska vlada se je odločila na pritisk naše delegacije v Parizu, da se vrnejo naši ujetniki v domovino in transport se je tudi že začel. Socialistični »Ljudski glas« pa bi rad zopet malo poagitiral za svojo stranko in je v ta namen spustil med socialistični svet novico, da so poročila o vrnitvi jugoslovanskih ujetnikov same bajke, da pa je še sodrug Prepeluh v Italijo in jih bo reši kakor kraljič zakleto gospodično. In sedaj se bodo socialisti bahali, da so oni dosegli vrnitev naših ujetnikov. V resnici je pa šel Prepeluh med ujetnike agitiral za socialistično stranko, ker doma socialistična agitacija radi velike gnilobe, ki vlada v naši socialnodemokratski stranki, vede manj vleče.

p »Ljudskemu glasu« je postalo dolg čas po »Domoljubu«, ker nima koga zmerjati, drugega pa pisati ne zna. Da b. »Ljudski glas« imel kaj posla, ga ponizko vprašamo, kako je to razložiti, da slovenski socialisti v Ljubljani zahtevajo splošno žensko volilno pravico, slovenski socialisti v belgrajski vladi so pa proti njej, ker socialistični ministri zahtevajo volilno pravico samo za ženske, ki opravljajo samostojno delo ali obrt. Razloži, modrost!

p »Domovini« v album. »Domovina« hvali Česko kot najnaprednejšo deželo (glede korupcije je menda veliko naprednejša kot Jugoslavija) in jugoslovanski liberalci jo skušajo v vsem posnemati. Ker je Češka vpeljala tudi žensko volilno pravico, se bodo gotovo tudi slovenski liberalci zavzeli zanjo. Žal, da smo se obsejali o obratnem prepričali.

p Iz novomeškega okraja. V samostojni kmetijski stranki vladaa det struji. Ena udriha neusmiljeno po »farjih« in zastopa načelo, da mora nastopiti v volilnem boju v strnjani vrsti z J. D. S. ter iti z njo čez drn in strm, druga pa hoče ostati samostojna in prava, da je treba nastopiti zase in voliti neodvisno. Zmagala bo prva struja, kakor se kaže, ker so voditelji že napeli jadra v liberalni talor in te ljudstvu prikrivajo pravo barvo. Upamo, da bodo trezni elementi še pravočasno izpregledali in poslali liberalno jerobstvo med staro šaro. Fraze »kmet kmeta!« — Dol s farji, doktorji in sodniki!« ne bodo dolgo vlekli. Kadar bodo Samostojni rekli: »Dol z birti, odeski, ruškimi trgovci, naviljenci in kapitalisti, kmetijskimi kapitalističnim magnati!«, ki hodijo na njih shode in hočejo zopet rešiti liberalno stranko, tedaj bodo govorili ljudstvu iz srca. Ti mečejo kamenje v druge, da bi odvrnili pozornost od sebe in svojih grehov. Računamo s prevdarnostjo ljudstva, da bo videlo prijatelje in jih vedelo ločiti od kvaražugonov.

p Občina brez župana. Na Igu je 15. t. m. M. Mencej po 10 letnem županovanju odstopil od županske časti.

Njegov namestnik J. K. se brani sprejeti to mesto. Tako je občina brez župana, dokler okrajno glavarstvo potrebno ne ukrene. Samostojni (liberalci) izanski, ki ste že mnogo korakov brez uspeha naredili za ta zaželeni stolček, požurite se, mogoče vam bo sedaj sreča mila.

p Delavska zveza, ki bo politično zastopala vse krščansko delavstvo, kakor Kmetiska zveza vse krščanskomisleče kmete, se je ustanovila 4. t. m. v Ljubljani. Program Delavske zveze je, zbrati vse pošteno delavstvo na politično fronto. Dati se mu mora v javnosti njegovo mesto. Delavčev zaslužek delavcu! Njegovi rodini zdravo stanovanje, njegovim starim letom preskrbo, njegovi osebi spoštovanje, kakor vsakemu drugemu državljanu. Delu gre v krščanski družbi prvo mesto. V razkristjanjeni družbi pa uživa čast sleparstvo in lenoba! Vsi poštenu delavci naj se priklase v Delavsko zvezo. Pisarna Delavske zveze je v Ljubljani, Stari trg št. 8, III. nadstropje.

p Pismo s skrajne meje jugoslovanskega Korotana. Prejeli smo sledeče pismo: Dragi »Domoljub«! Srčno te pozdravljamo slovenski Korošci iz obmejnega Korotana. Ker vemo, da se ti edino poteguješ za pravice nas kmetov, ti zaupamo tudi nekaj vrstic o naših težnjah in željah. Ker vemo, da si pogumen in odkritosrčen, te prosimo, da poveš na glas vladnim organom sedanje trojinske vlade SHS v Beogradu kakor tudi v Ljubljani, da če se hočejo nadejati kakšnih uspehov pri glasovanju, se mora v kratkem času vsa nesnaga in smeti iz vladnih prostorov izčistiti in nadomestiti s pravičnimi in nesebičnimi močmi. Če se to ne zgodi v kratkem, potem nisem kriv prerok, da bode Koroška za Jugoslavijo izgubljena, ker sem do dobra prepričan, da je slovenski Korotan do sedanje vlade silno nezaupljiv in nezadovoljen. — Več koroških kmetov.

Domače novice.

d Kmetški, ne pa kmečki. Vse svoje dopisnike prosimo, da pišejo kmetški, kar je slovnično pravilno; nasprotno je pisava: kmečki slovnično nepravilna. Uredniku je zamudno to stokrat se ponavljajočo besedo vedno popravljati.

d Begunska podpora. Z ozirom na notico, ki je izšla pred kratkim v naših dnevnikih, se obračajo begunci na predsedstvo deželne vlade, urad za zaščito beguncev, z različnimi prošnjami za izredne podpore. Ker je vsota, o kateri je bilo govora v listih in ki je že od centralne vlade baje dovoljena, namenjena le za izplačevanje rednih begunskih podpor, so vse take prošnje, naslovljene na omenjeni urad, brezpredmetne.

d Papirnati drobiž (20 vinarski) ljubljanske občine je v prometu. Z njim se lahko tudi plačuje pri vseh uradih. Nasprotno drobiž mariborske občine od finančne oblasti ni priznan, in se torej z njim ne more plačevati pri uradnih blagajnah.

d Družba sv. Mohorja. Vstred tehničnih ovir, izvirajočih iz naše prese-

litve, bo družbeni koledar šele dosti-
skan do meseca marca. Udnina za leto 1920, znaša 10 K, dosmrtnina 200 K.

d Darovi iz Amerike so se zakasnil. Gospodje, ki so došli te dni iz Amerike, da prevzamejo blago v Trstu, so odšli iz Clevelanda že 12 nov. v New York, kjer so poldrugi mesec čakali ladijo za prevoz in so slednjič dobili parnik »North Pine«. Zabojev je 3422 v vrednosti 1 milijon dolarjev in so namenjeni za Slovenijo, Hrvatsko, Srbijo in Črnogoro. Kakor hitro pride pošiljatev v Ljubljano, bo špedicijska tvrdka Balkan vse stranke, ki bodo dobile darove, pravočasno obvestila. Do ta čas naj pa ljudje ne pisarijo po nepotrebnem na tvrdko.

d Cene kruha v Ljubljani so: za bel kruh pol kilograma težak 4 K, za pol kilograma težak črn kruh 2 K 50 vin.

d 3. februar se bliža in z njim zvebanje Dobrodelne efektne loterije, katero prireja društvo »Dobrodelnost« v Ljubljani. Čisti dobiček te loterije je namenjen slepcem, sirotam in invalidom. Dobitkov je 1317 v skupni vrednosti 80.000 K. Glavni dobiček je vreden 20.000 K. Srečke so po 2 K in se naročajo v loterijski pisarni v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Ker je do zvebanja le še 14 dni, zato hitite z naročili! Naročite po več srečk skupaj!

d Dalekosežna akcija proti tihotapstvu. Državni urad zoper navijalce cen in verižnike uvede v najkrajšem času obsežno in sistematično organizirano akcijo proti tihotapstvu. Na severnih in zapadnih mejah bodo na eksponiranih točkah osnovane ekspoziture državnega urada, tako v Zidanem mostu, Mariboru, Špiljah, Vrhniku, Ložu, Cerknici itd. Urad bo skupno deloval z orožništvom in carinstvom.

d Ustreljen tihotapec. Na Vrhniku se z največjo strogostjo preiskujejo vlaki, ki se pripeljejo iz Ljubljane. Te dni se je pripeljal tja tudi Černič iz zasedenega ozemlja, njegovi ženi so pri pregledovanju nekaj zaplenili, kar je Černiča tako razjarilo, da se je sprl s srbskimi vojaki in je enega za prsi prijel, pa se ga je vojak otrese. Černič je potegnil nato kuhinjski nož, s katerim je mahal okoli sebe, nato je pa zbežal v bližnjo hišo, srbski vojaki pa za njim. Iz hiše je pobegnil Černič in se skril, za njim je pa pohitel srbski vojak in ga je z dvema streloma usmrtil.

d Na Brezjah je gospodinjski tečaj, ki bo vzgojil vrlih nevest. Lani je bilo tu nad 100 porok, letos jih bo lahko še več.

d Videm. Naša farma cerkev je bila že večkrat okradena. Preteklo nedeljo je bolje obledena ženska ravno opoldne vprido gledalcev — kdo bi si bil mislil — odnesla iz cerkve z velikega oltarja pregrinjalo ter odhitela z njim na kolodvor. Opozarjajo se sosednje cerkve na to predrzno tatlico.

d Smrtne nesreče železničarja. 16. t. m. ob pol deveti uri zvečer se je zgodila na državnem kolodvoru v Šiški grozna nesreča. Premikalni vlak je

na prvem tiru povozil železniškega sprevodnika Franca Voharja, ki se je bil vrnil iz službe na dolenski železnici. Rajni zapuška ženo in dva neoroastla otroka ter je stanoval v Spodnji Šiški. Nesreča je dozdej še nepojasnjena. Na mesto je prišla policijska komisija pod vodstvom g. Habeta. Priča železničar Hajek je vedel samo toliko povedati, da se je pod vlakom nekaj zasvetilo. Nesrečneža je vlak tako raztrgal, da so ležali deli raztrešeni po vsem tiru.

d Žalostna smrt. Dne 14. decembra lanskega leta je izbruhnil v Paradižu, občina Sv. Barbara v Halozah v viničarji Vobiča požar, ki je v kratkem upepelil poslopje, krmo itd. ter povzročil veliko škode. Požiga je bila osumljena bivša viničarjeva družina Janeza Kranjca, žena Marija in hči Barbara. Iz strahu pred orožniki je žena Marija skočila v mlako in utonila, hči je pa izginila neznano kam. Šele 14 dni pozneje so našli otroci Barbaro viseti v gozdu na drevesu, kjer se je obesila. Krokari so ji že izključevali oči. Obe nesrečnici sta se skrbno ogibali cerkve, kajti njuna tolažba in dušna hrana je bil zloglasni »Štajerc«, dokler je izhajal.

d Zaplemba žice. Policija v Ljubljani je zaplenila za 26.000 K telefonske in brezjavne žice. Nekje so tudi odkrili bogato skladišče te žice, ki so jo skušali verižniki spraviti v druge kraje preko meje.

d Divjanje arditov in karabinerjev v Solkanu. Na dan sv. Štefana je bilo v eni solkanskih gostiln več domačih fantov. V gostilno se je priplazila tudi italijanska ardiška golazen (laški vojaki) in zahtevala, da domači fantje izpraznijo gostilniško sobo, kar pa ti niso hoteli storiti. Nastal je pretep, v katerem so jih ardit tako dobili, da so jih morali odnesti v bolnišnico. Italijanska komanda ni bila nad tem zadovoljena, najhrajše laške vojske posebno razveseljena in je še iste noči odpoklicala ardit. Na cesti se je tedaj nahajal domači fant Cigoj, ki je pokazal veselje nad tem, da gredo ardit iz vasi, poslednji so se pa tako razburili, da so vrgli puško ob zemljo in izjavili, da ne gredo prej iz vasi, dokler ne bo Cigoj aretiran, kar so tudi karabinerji storili. Odpeljali so Cigoja na svojo postajo in ga začeli neusmiljeno mučiti in pretepati. Neka ženska je to javila dvema domačima fantoma, ki sta se podala na karabinersko postajo in tam se je zopet začel pretep. Za karabinerje je bila situacija tako kritična, da so morali poklicati telefonično pomoč iz Gorice. Takoj je prišel en tovrni avtomobil poln karabinerjev pod poveljstvom kapitana. Začeli so veliko preiskavo po celim Solkanu, aretirali več fantov in Cigoja tako pretepli, da bo najbrže na zadobljenih ranah umrl.

d Iz Ambrusa. Dne 10. t. m. so potekali k večnemu počitku Jožefa Hočevar iz Ambrusa št. 10. Raniki je bil več let cerkveni ključar in vedno odločen pristaš SLS. Poštenemu možu blag spomin.

d V Mošnjah smo 11. januarja položili v grob truplo šestdesetletnega Jožefa

Arh, veleznornega gorenjskega kmeta, ki ni imel sovražnika. Zalovanje po njem je bilo splošno. Pogrebcev je bilo na stotine od blizu in daleč. Režeži so izgubili z njim očeta, gasilstvo najvnetejšega člana, grad Podvin vlega oskrbnika, VLS zvestega pristaša, »Domačub« pridnega bravca in marsikdo izmed nas najboljšega prijatelja.

d Jožef Marinšek iz Bukovja pri Postojni naj se zgleda ali osebno ali s pismom pri P. C. Lekšan, Ljubljana, Valvazorjev trg št. 1. d Sv. Frančišek v Sav. dolini. Tukajšnje kat. bralno in izobraževalno društvo priredi na Svečnico ob pol 3. uri popoldne, v povečanih prostorih pri Martinovcu igro: Tihotapec.

d V italijanskem vojnem ujetništvu umrli ujetniki. »Slovenski Rdeči križ« javlja: V italijanskem ujetništvu v Ospedale da Campo No. 240, Mestre, so umrli: Pive(c) Anton, rojen 1877, Gradišče, Litija, umrl 6. 5. 1919, Strukelj Franc, rojen 1898, Preč, Tolmin, umrl 12. 5. 1919, Barbarič Mihael, rojen 1898, Radrinovič, umrl 8. 7. 1919, Nest Franc, rojen 1876, Banget, Štajersko, umrl 14. 7. 1919, Strumbelj Ivan, rojen 1893, Laze, umrl 20. 7. 1919, Simončič Jožef, podnarodnik, rojen 1891, Podsedra, umrl 5. 8. 1919, Jark Peter, rojen 1892, Stranska vas, umrl 20. 8. 1919, Šuštaršič Leopold, deseterik, rojen 1892, Sv. Martin, umrl 7. 9. 1919, Zlate Ivan, rojen 1897, Prosje, umrl 4. 10. 1919, Perovšek Jožef, rojen 1899, (pristojnost neznana), umrl 20. 10. 1919.

d Kdo ve o Jožefu Ferme? Služil je pri 153 baonu, 3. komp., 2. vod, v. p. 110. Najprvo je bil na italijanski fronti, koncem maja 1916 je odšel v Bukovino, odkoder je zadnjič pisal 28. junija 1916. — Magdalena Ferme, Brezovica 1, p. Motnik.

Gospodarska obvestila.

g Pšenična setev. Po vesteh iz Hrvatske in Slavonije, bo letošnja pšenična letina slabša od lanske, ker je letošnja setev oviral dež, ki ni dovoljeval pravočasne oranja za setev pšenice.

g Letošnja setev pšenice. Po poročilih iz raznih naših krajev, zlasti iz Slavonije, je bilo posejano jeseni komaj eno četrtino toliko pšenice, kot je bilo običajno v prejšnjih letih. Krivo je temu neprestano deževno vreme.

g 8000 vagonov žita je dosedaj šlo iz Jugoslavije v Avstrijo.

g Naša in avstrijska krona. Na dunajski borzi je 15. t. m. za sto naših kron bilo na prodaj 225—245 avstrijskih kron.

g Bankovcev je imela republika Avstrija koncem leta nad 12 milijard.

g Kako daleč smo še od mirovnih cen? »Český Deník« piše: V letu 1914. je stal kilogram prešičjega sala 1.60 K, danes stane 40 K, podražilo se je torej za 2500 %; kilogram loja je stal 1.20 K, danes stane 30 K, t. j. podražil se je za 3000 %; jajce se je podražilo za 2780 %, maslo za 1760 %, mleko za 2500 %, gnat za 3200 %, milo za 4720 %, moška obleka za 3285 %, čevlji za 1500 % itd. In če pogledamo še reči, katere so se najmanj podražile, tvori povprečno podražanje predmetov naše vsakdanje potrebe več ko 1800 %.

g Ribarstvo. Slovenska kmetijska družba naznanja vsem ribičem, da se dobivajo ribolovne knjižice vsak dan med 9. in 12. uro dop. Ribolovne knjižice se izdajajo samo za eno leto in stanejo s kolkom po 10 K. Po pošti se bodo pošiljale le onim, 5

ki vpošljejo v naprej poleg podpisane pristojbine tudi poštino in osebni popis.

g Zagrebški mesarji groze s štrajkom. Mesno vprašanje je postalo tudi v Zagrebu pereče. Dne 15. t. m. se je vršil v tem pogledu razgovor, ki je priznal težavno stališče mesarjev, na drugi strani pa nemožnost, da se udarijo revnejši sloji prebivalstva z novim povišanjem cen. Predlagal je vladi, naj uvede maksimalne cene za živo živino v celi deželi in prepove izvoz živine. Naslednji dan — 16. t. m. — se je nato vršil sestanek zagrebške mesarske zadruge, kjer so mesarji ugotovili, da morajo plačevati živino do 19 K kilogram žive teže, a meso morajo prodajati po 15 in 17 K kilogram. Ako vlada do torka 20. t. m. ne ugodí gornjim predlogom mesne enquete, stopijo v štrajk in zapro mesnice.

g Slovenski mesarji zborujejo. Shoda mesarjev, ki se je vršila v nedeljo v Ljubljani, se je udeležilo okoli 300 mesarjev iz cele Slovenije. Na shodu je bila soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva: 1. Popolno samostojnost pri obratovanju. 2. Iste pravice, ki jih imajo mesarji na Hrvaškem. 3. Vnovčevalnica za živino naj se takoj zapre. 4. Odstranijo naj se vsi prekupci in veletržci z živino. 5. Cene naj bodo prostre tako za živino, kakor za meso; živina naj se pregleda na izkladalni postaji. 6. Vlada naj poskrbi za cenejše blago in obutev, odpravi tozadevno carino, nakar se bodo cene mesu in živini gotovo znatno znižale.

g Tobak zopet podražen. Delegacija ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani poroča: Vsled novega uradnega kurza za 100 dinarjev 400 K, ki se je določil z naredbo finančnega ministrstva z dne 1. prosinca 1920, št. 148.315, se bodo od 15. januarja 1920 dalje prodajali tudi tobačni izdelki po tem kurzu namesto po dosedanjem kurzu 1 dinar = 3 K 50 vin. Kronske cene se torej povišajo za 14.285 odstotkov; domači tobak za pipo, ki je sedaj stal 1 K 10 vin. (25 gr), se bo prodajal od 15. januarja 1920 naprej po 1 K 25 vin.; klobase 1 kg po 32 K namesto po 28 K; fini turški tobak za svačice (25 gr) po 5 K namesto po 4 K 38 vin.; fini hercegovski tobak (25 gr) po 4 K namesto po 3 K 50 v.; srednjefini turški tobak (25 gr) po 2 K 75 vin. namesto po 2 K 42 vin.; športke po 20 vin. komad namesto 18 vin.; dame po 24 vin. komad namesto po 21 vin.; egiptovske po 52 vin. komad namesto po 46 vin.; viržinke in portorike po 1 K 20 v. komad namesto 1 K 05 vin.; trabuke in britanike po 2 K namesto 1 K 75 vin. itd.

g Povišanje cene soli. Po naredbi uprave držav. monopolov kraljevine SHS od 9. t. m. in vsled odloka finančnega ministrstva, da je službeni kurz krone do nadaljnje odredbe: 4 krone je 1 dinar, se povišajo monopolne cene soli iz državnih skladišč do nadaljnje odredbe na sledeči način: 100 kg zmlete in kamene soli 252 K, 100 kg bele morske soli 224 K, 100 kg sive morske soli 196 K (za ribiče 168 K) in 100 kg industrijske soli 88 K.

g Podražanje soli in tobaka nam kaže »uspehe« liberalne rešitve valutnega vprašanja.

g Tvorilnica vžigalic se bo ustanovila v Rušah pri Mariboru. Predpriprave se že vršijo.

g Naknadno kolkovanje bankovcev. Opozarja se, da se v členu 16 pravilnika o kolkovanju (št. 164 Uradnega lista) določeni 14 dnevni rok, v katerem se smejo pokrajinske podkomisije za valutno reformo dovoljevati naknadno kolkovanje bankovcev, za Slovenijo že potekel in da se morejo torej prošnje za dovoljenje takega kolkovanja poslej vlagati samo še pri ministrstvu financ (glavna komisija za valutno reformo) v Belgradu. Bankovcev naj se ministrstvu ne pošilja, marveč naj se počaka na rešitev prošnje, nakar je dotični denar, ako se je prošnji ugodilo, predložiti pristojni podružnici Avstroogrške banke, ki izvrši naknadno kolkovanje.

g Prehrana Slovenije. Narodni poslanec dr. Shwegel (Slov. ljudska stranka) je posredoval zaradi prehrane v Sloveniji, osobito radi onih krajev, kjer je nastala pomanjkanje. Zvedel je, da je za te kraje sedaj preskrbljeno, tako je n. pr. pred nekaj dnevi odšlo v brežiški okraj 20 vagonov, za slovenjegraški 60 vagonov živil itd. — Sladkorja ima vlada trenutno 200 vagonov na razpolago. Od tega dobi Slovenija 30 vagonov, in naloga prehranjevalnega urada je, da ga pravično razdeli. Tudi zaradi dobave obleke, soli in petroleja je dr. Shwegel posredoval.

Agrarna statistika. Dela za agrarno statistiko, ki bi služila kot podlaga izvedbi agrarne reforme, so se začela najprej v tem zmislu, da se določi sedanje stanje veleposestev v celi državi. Te dni je bila dovršena statistika za Slovenijo in Prekmurje ter so sestavljene mape in pregledni detailni izkazi. V Sloveniji je 242.586 ha veleposestniške zemlje, od katere je samo gozdov 171.742 ha. V Prekmurju je 19.973 ha veleposestev. Za Banat so izdelani v katastrskih mapah pregledni načrti veleposestev ter površin zemljišč, predanih za to leto v začasen zakup. V Hrvatski in Slavoniji bodo znašali stroški za agrarno statistiko okoli milijon kron.

g Ali naj bodo konji v hlevu pokriti? Nekateri gospodarij pokrivajo konje, ki stoje v hlevu, s plattami in odejami. Konji, ki so veliko pokriti, dobijo gladko in kratko dlako. To je seveda lepo in tudi čiščenje takih konj je lažje, kakor pa drugih, ki imajo dolgo in gosto zimsko dlako. Konjem, ki so navadno vedno pokriti, se zraste dolga zimska dlaka in vsled tega se ti konji prav lahko prehladijo. Konje pokrivajmo v hlevu le takrat, ako so bili poprej ostrizeni, potem kadar pridejo razgreti in potni domov ali pa če so premočeni od dežja ali snega; tudi če je prepih v hlevu, naj se konj pokrije. Drugače pa ni dobro konje preveč pokrivati; koža takih konj, ki so preveč pokriti, se premalo utrudi in omehkuži in žival se vsled tega že pri najmanjši priložnosti prehladi in lahko prav nevarno oboli.

g Dolgovi Italije. Koncem avgusta meseca pr. l. je imela Italija 78 milijard dolga. Od tega dolga pa je treba odšteti 15 in pol milijarde lir, katere je Italija dolgovala inozemstvu še pred vojno.

g Francoski proračun za leto 1920 maša 50 milijard frankov, dočim je mašal proračun za leto 1914 samo kakih pet in pol milijarde. Po številu prebivalcev Francije odpade na vsakega stanovnika, ako računamo pri tem tudi otroke, revne in vse one, ki so na katerikoli način oproščeni davkov, znesek 1300 frankov.

g Kmetijstvo na Angleškem. Statistični podatki leta 1919 kažejo upadanje agrarne produkcije na Angleškem. Pšenice je bilo napram 1918. manj za 2.600.000 hl, namreč posejanih je bilo manj 135.000 ha. Tudi krompirja in drugih pridelkov je bilo mnogo manj.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kaknega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

PREDOSLJE.

Naši vrli fantje so pretleko nedeljo z neopričakovanim uspehom prizorili petdejsansko igró »Sveti Vid«. Dovršeno prednašanje in prekrasni rimski kostumi so gledalce naravnost očarali. Ker smo se upravičeno bali prevelikega navala, zato za prvo predstavo niti vabil nismo izdali. Na splošno zahtevo bomo posebno za okoličane predstavo v nedeljo, dne 25. januarja ponovili.

GORICE.

Dne 25. januarja in 1. februarja 1920 priredi organizacija fantov in deklet »Naša kri«, igró kaz v štirih dejanjih. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo društvenega doma, kateri se zgradi spomladi, ako se vse nade zopet ne zgubijo v oblake, kot so se že parkrat.

IZ SEMICA.

Belokranjska mladina kaže zadnji čas vedno več veselja in zanimanja za orlovsko organizacijo. Lani so prirejali semiški difaki dobro obiskane igre za izobrazbo in razvedrilo kmetaki mladini. Na dijaških sestankih so se dajala navodila kako izobraževati kmetisko mladino: s telovadbo, govorniški nastopi, zaupnim maščevanjem, z glasbo itd. Lep uspeh se je že začel kazati, ker so letos že nastopili Orli in nas navduševali za mariborski sestanek in orlovsko organizacijo jugoslovanske mladine. V nedeljo, dne 11. januarja so priredili semiški Orli v prostorih izobraževalnega društva, ki so žal za zdaj še premajhni, igró: »Sinovo maščevanje«, ki je za mladino kaj podučna z ozirom na četrto božjo zapoved, in je žela obilo pohvale in priznanja od občinstva tako, da se je morala isti dan zvečer ponoviti. Uvedel so nas v igró semiški tamburaši, ki so nas presenetili s svojim preciznim izvajanjem, čeprav je njih število še nepopolno. Nastopil je Orel z navdušeno deklamacijo in vzbudil v srcih navzoče mladine

ljubezen do krščanskih idealov. Med odmorom so izvajali tamburaši razne jugoslovanske točke in neumorno zabavali naš mladi naraščaj, ki kaže zdaj povsod po Belokranjskem zanimanje za tamburico, odkar živimo v lastni državi.

D. M. V POLJU.

Dne 11. januarja smo imeli pri nas shod samostojnih liberalcev. Bobnalo se je na vse načine, in v resnici se je zbralo pri Kuharju nekaj ljudi. Polovico navadnih gostov, kateri si v nedeljo po maši nekoliko »dušo privežejo«. In g. Fran Grad je otvoril shod. Dva govornika sta pihala na dušo in odganjala »farje« od kmeta; bilo je dobro za one, ki ne vidijo dalj, kakor imajo nos dolg. Na shod je prihitel tudi »Johan« iz Beričevega in Mostar s Pečnika v strahu, da bi ne bil shod preslabo obiskan. Ko je sklicatelj shod zaključil, se oglašal k besedi neizogibni Močilnikar iz Zg. Kašija in opominja zbrane, naj pri prihodnji volitvi volijo one, kateri jim bodoje delili podpore. Tu se je vnela debata, zakaj ljudje so ugovarjali, ker županstva niso odločevala vojaških podpor, kar ve vsak otrok. Vmes se oglašil Mostar iz Pečnika z zelo surovo opazko, katerih dostojen list ne priobčuje. Johan z Beričevega pa je vpil: le ven z njimi, kar je bilo pa brez potrebe. Na poziv, če se kdo vpiše v »samostojno«, so ljudje odšli po večini iz sobe in liberalna vsemočnost je ostala sama v sobi.

CERKLJE PRI KRANJU.

Nekaj za naše učitelje. Otroci morajo biti v šoli zjutraj ob 8. uri, in so vsako sredo do 1. ure popoldan. Prigodilo se je ravno sedaj po sv. Treh kraljih, da so bili otroci II. in III. razreda zaprti popoldan do 3. ure. Zakaj? Ker so se kepali, ravno v praznike je padlo nekaj snega, otroci so bili tega veseli in vrgli malo snega eden na drugega. Naš nadučitelj je brž porabil priložnost, da je otroke zaprl popoldan do 3. ure. Ker pa to dosedaj tudi ni po postavi določeno, da naj otrok strada v šoli, zato naj odločneje ugovarjamo proti takemu ravnanju, ker se prav lahko primeri, da si otrok raditega pokvari želodec in imajo starši raditega velike stroške, otrok je pa za vedno ob zdravje. Prizadeti.

CERKLJE OB KRKI.

Vojska je zadala našemu društvenemu življenju hud udarec. Le z vztrajnim delom se bo dalo zopet spraviti do predvojnne višine. Naše Kat. slov. izobr. društvo je začelo prav pridno delati. Knjižničar ima vsako nedeljo polno dela. Odseki: gledališki, tamburaški in pevski že delajo. Na Sv. treh kraljev je priredilo društvo dobro uspešno novoletno zabavo. Enočejanki: Težave čevljarja. Zleka in krojača Fleka. Pri fotografiji: moška zborna: Na straži, Triglav; deklamacijo: V pepelnici noči. Župan; tamburaši: potpuri slov. narod. pesmi. Dvorana nabito polna. — Komaj že čakamo prihodnje predstave, ki jo priredi šolska mladina. Upamo, da boše tudi Orel kmalu razpel svoja krila!

VRH SV. TREH KRALJEV.

Na praznik sv. Treh Kraljev so »samostojni« sklicali shod na Vrh. Prišli so z Brezovice, od Polhovega Gradca in Št. Jošta. Zlasti zadnji so prav goreči za samostojno stranko. Sentjoški župan je poslal na Vrh občinskega slugo, da je ljudi pred cerkvijo vabil na shod. Imeli so nekaj poslušalcev, a verjel jim ni nihče. Ko so govorniki pozvali, da naj stopijo v stranko, so se ljudje razšli. Samostojni so nato govornika z Brezovice izvolili za predsednika, a ne vemo za kateri okraj — za vrhovsko podobčino gotovo ne, kajti Vrhovci smo zvesti pristaši V. L. S. in K. Z. in nočemo imeti nobenega stika s tujimi valjivci.

PLANINA NAD SEVNICO.

Cenjeni g. urednik! Poročam vam, da so tudi tukaj na Planini kar na tistem sklicali shod liberalne kmetijske stranke na dan 11. prosinca t. l. Govoril je neki kmet Urek ter obetal seveda nebesa že na tem svetu, ako bomo pristopili k omenjeni liberalni stranki. Sreča njegova je bila samo ta, da je dobil

govorniški prostor pri pristnem nemčurju tik pred cerkvijo. Ljudje so prišli od sv. mase ter jih je tako pristrigel kakor čebele v panj. Pristopilo je tudi, kakor sem izvedel, nekaj nad 20 omahljivcev, večinoma čevljarji, krojači in gostilničarji. Ugovarjal mu ni nihče, ker predbro vemo, da mu tukaj ne bo šla pšenica v klasje. Umestno bi bilo v kratkem času sklicati shod Kmetiske zveze. Popolnoma sem uverjen, da ne bo tako klaverno, kakor je bil ta,

IZ PREČINE.

Svetokriški paša je radi svoje bolezn stopil v pokoj. Na njegovo mesto je stopil »gorski bajtar«, »samostojni paša« ter pričel oznanjevati stare že znane liberalne nauke. Postal je bogastva pijan ter oblekel samostojno liberalno obleko. Prišel je razsajati in obrekovati naše poštene moze z nazivanjem: farški petolizniki, in celo našega g. kaplana: Ribniški smrkavec. Fej te bodi! Može, proč z obrekovalcem in preklinjevalcem, na dan volitve. Pa tak hoče postati baše še župan.

IZ GORIJ.

Dragi »Domoljub«! Prosimo te, dovoli nam samo kotiček prostora za naše borne vrstice. Marsikateri cenjeni bralec bi mogoče mislil, da pri nas tu v tem gorskem kotu ne poznamo vseh mogočih političnih komedij in raznih strank. Toda motil bi se. Tudi pri nas imamo poleg drugega dve stranki. Kmetisko zvezo in Samostojno kmetisko stranko. Posvetimo slednji par vrstic. Kakor drugod, tako tudi pri nas nastavlja samostojna svoje limanice, da bi ujela kakega pristaša. Za predsednika ji je postavljen J. Kocijančič. Na praznik sv. Treh Kraljev so imeli »samostojni kmetje« svoj shod, ki pa se jim je vrlo slabo obnesel. Ker se drugače nihče ni hotel zapisati, so jih pa kar čisto enostavno začeli vlačiti nazaj in jih zapisovati. Res, da se je udalo par ljudi, toda s temi se bodo imeli nič več ugleda kot doslej. Govoril je na shodu dobroznani gosp. Mermolja. V govoru je osobito udrihal na delavce. Ali ne delate tudi vi samostojni kmetje doma na svojem polju? Mogoče pa držite roke v žepu, delo se vam pa samo izvija. Vprašamo vas samostojne kmete: »Ali žita na leto več prodaste ali ga več kupite?« Prijatelji, vozite le počasi in varno, kajti vaši cilji so še daleč in v megli. Drugič vam želimo obilnejšega lova in malo sreče.

Listek

Očetova povest.

(iz angleškega prosto poslovenil D.)

(Dalje.)

»Daj mi torej, kolikor potrebujem, in grem,« odgovori svojeglavno. »Tvoja beraška koča ni ravno tako vabljava, da bi ravno tukaj ostala. Klaro vidim lahko na cesti, če se mi bo ravno zdelo, nagledala sem se je pa že do sedaj zadosti. Preveč ti je tudi podobna, da bi je ne mogla spoznati. Daj mi zdaj denar, potem pa grem precej. Zrak v tej sobi me duši.«

Globoka bolest me prevzame, ko pomislim, kako se pogajam tu s svojo ženo, in dobro vem, da so vse moje želje in prošnje zaman. Naposled se naveličam razgovarjati se z njo ter ji obljubim, da ji dam vse, kar imam, namreč nekaj grošev. Se enkrat jo rotim, naj zapusti hudobna pota, dokler ni prepozno. Toda na moje obupno-proseče besede odgovarja zaničljivo in posmehljivo — in naposled do dna duše užaljen zapustim sobo.

Čez par minut se vrnem z vsot govinov. Tedaj mi pride ona nasproti čisto drugačna kakor po navadi, a jaz revež se nisem veliko zmenil za to.

»To je torej vse, kar imaš?« me vpraša ter ima roke odzad prekrizane in gleda zaničljivo na mojo roko. »Torej vse to mi daš v svoji velikodušnosti! Moram pa že še malo

domisliti, če smem vzeti, če smem biti tako rdoščna, da te oropam tega denarja. Po vsaki govore ljudje — nisem bila zastonj tu dva dni — da živita vidva revnejše, kot bi vama bilo treba, in ti zaslužiš po strani vedno kaj! Mislim, da imajo ljudje prav!

»Kaj pravijo ljudje, mi je vseeno,« odgovorim mirno. »Menim, da mi ni treba več govoriti. Tukaj je denar. Praviš, da ga je malo, a zame ga je toliko, da ga bom težko pogrešal.«

»Le spravi ga,« odgovori s surovim glasom, »tukaj ga je več!«

»Nekaj več,« ponovim z negotovim strahom.

»Da, še precej več. Ravno o pravem času sem prišla.«

»Ti... ti... si vzela...« trepečem in zagrabim s tresočo se roko za pismo, katero mi je nasproti molila.

»Vselej si bil še hinavec in si tudi sedaj. Tisti groši so sedaj vse, kar imaš? Dobro, da ti nisem verjela!«

»Denar ni moj, niti vinar ne!«

»Ne, zdaj ni več,« odgovori, »zdaj je moj. In sedaj grem, niti minute ne ostanem več tu. Jutri pa odpotujem od tod.«

»Denarja ne smeš vzeti,« zaupijem in jo primem za roko. »Za vse na svetu ne!«

»Pusti me!« zamrmra, »bolje bo zate.«

»Ne, take sramote ne more moja hiša prenesti! Denar je meni poverjen.«

»Prav, saj ga ti tudi nisi ukradel,« odgovori naglo. »Iz tvoje sobe ti ga je nekdo vzal. Kaj hočeš še? Pusti me, da grem!«

»Nikdar,« zaupijem v smrtnem strahu. »Rajši vidim da te zasledujejo orožniki, rajši, da veš ves svet moje sramote!«

»Tudi prav,« odvrne trmoglavo, »bodem pa torej ostala in povedala Klari vso stvar. Je sicer dolga povest, pa vendar me bode poslušala. In povedala bodem še nekomu drugemu, če gar naslov sem tukaj dobila. Zvedela sem iz pisma, kaj hoče, in hvaležen mi bode, da mu vso stvar poljassim. Zanimalo ga bode gotovo, da se varuje pred ženitvijo z vnučkinjo najzlobnejšega igralca in goljufa, z mojo hčerjo. Ali si moreš misliti njegovo presenečenje in temu sledeče zaničevanje? Oh, ti bledeš in omaguješ! Saj si bil še vselej strašljiv. Sploh pa, ali si morda ti odgovoren, če pridejo tatovi v tvojo pisarno, ko leži denar na mizi? Zda pa grem! Ta kraj sovražim in vse duše, tako zelo, da ti je treba kar samo s poti mi stopiti, in nikoli več me ne vidiš. Ne ljubi se mi, da bi gledala, kako se ženita Klara in gospod Pavel. Če mi pa ne pustiš tega le denarja, bodem prisiljena povedati gospodu baronu to čudno zgodbo. Saj tako vem, da ne bode nič. Ko se je bode naveličal, jo bode pa pustil.«

»Molči, tega ne moreš storiti,« zaupijem na vso moč.

»Gotovo morem, pa tudi hočem, in to ti tudi prištem,« odgovori odločno. »Niti tvoja hlinjena bolest, niti tvoj strah me ne bodeta odvrnila; dobro veš, da sem kaj takega vselej s mirno vestjo storila, kakaj bi pa sedaj ne?«

»O moj Bog!« vzklidem obupno in si zakrijem lice z rokami, da bi je več ne videl.

»Moja sramota, Klarina smrt in zaničevanje gospoda Koširja bi ti prinesla gotovo smrt,« pravi ona malomarno, »a vsled tega pa gotovo ne bodeš umrl, če bi rekel bogatemu gospodu Koširju, da je neznan lopov ukradel denar. Vedeš se kakor petleten otrok, sicer bi ne mogel kaj takega govoriti. No torej, kako je, ali naj grem, ali naj počakam hčere? Kako brezupen tu stojš, ko bi z eno samo besedo lahko odločil vse.«

»Ne morem,« šepetnem, in srce mi je hotelo od bolesti skoro potiti. »Ne morem pustiti, da bi vzela ti denar, kateri bi imel rešiti uboge ljudi.«

»Ki bi imel tebe rešiti, hočeš reči,« se smeje žena, »da bi bilo tvoje življenje mirno in brez skrbi, in da bi šla jaz tako daleč, da se ti ne bi bilo treba bati zopet mojega prihoda. — Zda pa hočem zadnjo besedo slišati — ali naj grem, ali naj ostanem?«

»Poi,« šepetnem z glasom, kakor umirajoč človek, okrog katerega plešejo duhovi s pekla, da mu vzamejo poslednje upanje do nebes. Se tisti trenutek je odšla. Sam stojim

v sobi in premišlujem o preteklosti. Temna in grozna se mi zdi, a še strašnejša bode prihodnost, katere bode zadela — mojega otroka! O moj Bog! — In nekdanj sem si domisljeval, da ljubim to žensko, in njen oče, katerega je bila sama laž in sleparija, je povzročil, da sem jo vzel za ženo. Prepozno sem jo spoznal. Dvajset let je preteklo. Klara je ležala kot eno majhno dete v njenem naročju, in, hvala Bogu — saj ona je bila nedolžna! Potem je oče razkril sebe in njo — pokazala sta se oba v pravi luči. Misli je starel, da je omožil hčer z bogatim človekom, zvedel pa je, da nisem dobil denarja, katerega sem se bil nadejal podedovati. Odslej sta izjemala od mene vsak krajcar. In tako je trpelo dolgo... Klara, moj otrok, katere me je še vezala na delo, življenje in upanje, zaradi katere sem to skrivnost tako vestno zakrival — je zdaj odrasla. Kako bi ji žarele oči, ko bi zagledala — njegovo pismo.

(Dalej sledi.)

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalej.)

Z mestnega trga sem je prihajalo peketanje konjskih kopit. V posvetovalnico je stopil sluga. Cesarji sli so na konju prihajali z Dunaja, sedaj čakajo spodaj na dvorišču. Štirje gospodje so. Eden izmed njih ima pismo.

»Pripljhi jih gori,« je rekel Hendel.

Sel je stopil v dvorano z mečem ob boku, v visokih, ostrogatih škornjih. Najprej je pokazal poverilo, nato je Hendelmu izročil pismo, ki je bilo zaprto z mnogobarvenimi trakovi in zapečaten s cesarskim pečatom. Na pismu je stalo: na povelje Njegovega veličanstva.

»Pismo piše dunajski cesarski kancelar, naš prijatelj škof Melhijor Klezel,« je rekel glasno, s prezirljivim nasmehom. »Dobro, bomo videli, je li treba odgovor.«

Odprl je pismo in ga je premotril s hitrim pogledom. Gospodje svetovalci so se oddahnili. Saj bi Hendel ne bil tako miren ostal, če bi bile prišle z Dunaja hude vesti... Toda more li Klezel pisati kaj drugega kakor slabo in hinavsko?

Medtem je Hendel bral pismo, tiho, sam zase, in se je ves čas med branjem zmrdoval: »Blagorodni gospod Hendel!

Njegovo Veličanstvo cesar je te dni dobil poročilo, kako Vi vladate v Štajru. Poročilo ni ugodno, ker pravi, da Vi delate krivice katolikom v Štajru...«

Njegovo Veličanstvo se ni pozabilo uslug, ki ste mu jih lani izkazali, pa je milostivo dovolilo, da sami napišete spomenico, v kateri poročite o vsem, kar ste v zadnjih šestih mesecih ukrenili v Štajru.

Veste, da Vas čislam in ne morem vsega verjeti, kar se je poročalo. Ali je vse skupaj le izmišljena bajka, ali pa je hudo pretirano, ker ne morem verjeti, da bi se bili izpozabili tako daleč. Njegovo Veličanstvo ima že tu na Dunaju silno mnogo sitnosti s krivoverci, ki vedno novih pravic zahtevajo in venomer zabavljajo. Tega imamo dosti in bomo, če ne bo miru, krivoverse pridigarje poglani čez državne meje.

Verujte mi, da to pismo prihaja iz najboljšega namena, in Njegovo Veličanstvo ničesar bolj ne želi, kakor da so vsa poročila izmišljena in da ste Vi, gospod Hendel, še vedno zvest in pokoren služabnik Njegovega Veličanstva cesarja.

Priporočam Vas božji milosti.

Melhijor, dunajski nadškof.

Z izrazom nedopovedljivega zaničevanja, toda še vedno čisto miren je raztrgal pismo najprej po dolgem, potem povprek in je kosce vrget na mizo. Lisjaki je vrela v njem luteranska kri. Haha, že verujem, da pišeš z najboljšim namenom, saj si brez hudobije kakor sneženobelo jagnje. Pišem naj ti! — Niti črke ne bom pisal! O ne, gospod Klezel, molči se, če misliš, da se bo Hendel plazil pred teboj — slabo si računal. Hendel ne piše, ampak pride!

Svetovalci so si vročih obrazov zadržavali sapo in niso nič vedeli, kaj stoji v pismu, samo to so spoznali, da Hendel omalovažuje pismo, saj ga je raztrgal.

Sodnik je globoko hropeč nekaj časa molčal, potem je rekel:

»Konec tega tedna pojdem s svojim sinom na Dunaj, da izpred cesarjevih oči raztrgam mrežo laži in da pomagam našim verskim bratom na Dunaju. Klezel,« — z neskončnim zaničevanjem je izgovoril to ime — »se drzne naše verske brate na Dunaju imenovati krivoverce in jim žugati z izgonom.«

Gospodje so plaho zrl, mnogi izmed njih so se vedno bali, da bo katoliški Adler prekrizal Hendelnove načrte na Dunaju. Li res je nastopa prevrat...

Hendel je poklical cesarskega sela nazaj v dvorano. Sel je od začudenja ves prevzet in na raztrgane kosce školovega pisma. Svoj živ dan še ni doživel kaj takega, niti turški palč v Pešti si ni kaj takega upal.

»Gospodje, ki vas je semkaj poslal kancelar Njegovega Veličanstva, lahko še to uro odpotujete domov, če niste preveč trudni,« je rekel Hendel, »pismo smo prebrali, odgovora ni treba nobenega, recite kardinalu: Gospod pride sam.«

Sli so odjezdili še tisto uro nazaj na Dunaj. »Zaključujem sejo,« je rekel Hendel, ko se odposlanci odšli. »Ko se vrnem z Dunaja, pa skličem zopet sejo, da se posvetujemo o splošnem prazniku evangelijskega cerkvenega posvečenja.«

Na Dunaju je tožen, Klezel ga pozivlje na odgovor, pa govori — o splošnem prazniku evangelijskega cerkvenega posvečenja. Molče in strme zre nanj trideset mož. Hendel! To je Hendel!

Svetovalci so zapustili dvorano. Za njimi je stopal Hendel, oblasten in širokoplečat; ob njegovi desnici koraka Tan, na levisi pa Madlzeder, kateremu je nameraval Hendel za čas svoje odsotnosti izročiti sodniško službo. Ko so koraki trideseterih že odmevali v predsobi, je Madlzeder prijel svojega gospoda za roko in mu je rekel: »Gospod, nekaj vam imam povedati. Nikdar niste imeli časa zame, toda sedaj ne morem in ne smem več molčati; prosim, poslušajte me, pa morava biti sama.«

Hendel je pogledal nanj od zgoraj dol:

»Za kaj gre?«

Hitro, skrivnostno je odvrnil Madlzeder: »Za hinavsko vlačugo, na katero po vašem povelju pazim že od suksa sem.«

Hendel je nagubancil obrvi: »Že zopet. O tej stvari posebno radi govorite! Meni je stvar zoprna. — Tan!« je zaklical slednjemu, »pot vas pelje mimo mojega bratranca Mihe, grede skočite k njemu gori, naj pride danes k nam na obed, ker kmalu odpotujem.«

»No, torej?« je vprašal Madlzederja, »katerim je zaostal v predsobi, kjer je nakrat postalo temno vsled oblaka, ki se je leno vlekel čez nebo. »Kaj počne moja ljuba prijateljica? Obhaja nove pobožnosti? Opravlja molitve, da bi priklicala nadme črno ali rumeno smrt? Zažiga li voščene moše, ki predstavljajo mene?«

Madlzeder je rekel: »Da bi bilo samo to. Bolj drzno kakor le kdaj dela propagando za duhovne. Prav nič ni izdala vaših pravih sodb. Zapeljuje ljudi, da romajo na doljne božje poti; o Veliki noči je spravila skupaj 400 obhajil; pod pretvezo, da bo kupila svilo za vezenje, tiči vedno pri opatih v Glajniku in Florijanu, da črni vas in vaše vladanje. Kratko, njene poslednje reči so hujše kakor prve; če bo slo tako naprej, bo ta zvrta ženska pohodila novo seme čistega evangelija. V Štajerdorfu je že vsak drugi človek katolik.«

Hendel je ježno šel globoko po sapo. »To je vse pretirano. To ni res!« ga je v mrki nejevolji narahnil in je z nogami zateptal po tleh.

»Kaj moremo zato,« je rekel Madlzeder, »če pa kača Stefana lazi v temi.«

V Hendelnovo blede, mlačno lice je udarila kri pri tem imenu, ki ga sovražil, kakor sovražil satan Marijino ime, in ga ne more siliti, ne da bi zaškripal z zobmi. Ha, dobro ve, da Madlzeder ne pretirava in da je vse res, kar pravi. Kača! Ne potiva, lazi, se plaz, briže strup. Imel jo je že pod peto, pa, žal, ji je prizanesel. O, kakaj je ni pohodil, pohodil! Krive v njem, toda premaguje se in se ne razodene podpihovcem.

»Ha, Štajer da je v nevarnosti!« zasmeje.

Nivo pravi. »Štajer gre h koncu! Evangelij je izgubljen! Glasno se je zamejal, široko so se mu dvigale prsi pod milanskim jopičem. »Naj praska zalega, koder hoče, briga me — se naj li bojim Stefane, ko se smejem Klezemu? Zidove svojega gradu sem postavil za večne čase. Peklenska vrata jih ne bodo premagale.«

»To vemo, gospod, naš veliki zapovedovalec,« je rekel Madlzeder. »Tudi mi danes ni bilo v mislih, govoriti o Stefaninem rovarstvu. Vem še nekaj drugega, Ma li hočete, gospod, poslušati samo še trenutek,« je prosil Hendelma, ki je nepotrpežljivo pritisnil za ključko in odprl vrata.

»Kar sem izvedel — že večeraj sem vam hotel povedati, pa me niste hoteli poslušati — je to, da so v noči po velikonočnem ponedeljku videli Stefana, ko je prišla iz garstenskega samostana — tu sicer iz samostanskega stolpa, v katerem tiči jetnik Albert. To je štajerska svetnica.«

Hendel je obstal pred podpihovalcem. Vsa hiša je bila že mirna in samotna, le iz trga je prihajalo brnečih govorjenje svetovalcev, ki so se razhajali.

»Niso li to prazne čenče?« je prezirljivo vprašal Hendel; toda srce se mu je širilo od divjega veselja. — Hodi po noči v stolp k menihu. To je štajerska svetnica. Ha, ha — svetnica po dnevu, po noči —

Od veselja je zadivjal hudič v njegovih prsih. Stisnil je roko v pest in je že v prsih dušil hudiča. Laha, sedaj te imam v pesteh, svetnica —

»Kdo jo je videl, prihajati iz stolpa?« je kratko vprašal Madlzederja. — »Vi?«

»Jaz ne, toda videl jo je verodostojen mož, prosti luteranski kmet iz Pirahia Fuksgruber, saj ga poznate.«

»Aha, tako, tako zvana tretja oseba,« je Hendel zategnil ustne. »Kaj pa, če je bila žena ali dekla Fuksgruberjevega brata?«

»Vi mislite, da prenašam prazne marnje!« je Madlzeder rekel nejevoljno in stopil korak nazaj. »Pa sami vprašajte Fuksgruberja. Meni je sam, ne da bi ga bil kaj vprašal, pripovedoval, da je na velikonočni ponedeljek pozno zvečer videl Stefana, kako je tri korake pred njim smuknila iz stolpa, bila je mesetina in je bilo svetlo kakor po dnevi. Tudi je videl luč v stolpu. Če hočete, pokličem Fuksgruberja sem, da vam sam pove. — Pa je še druga priča: vprašal sem vratarja mestnih vrat, je li Stefana po noči hotela skozi, pa mi je moral priznati, četudi je papežnik. Gospod, vprašajte ga, vprašajte Fuksgruberja, pa boste videli, da vam nisem natvezil laži.«

»Kaj mislite, da je imela iskati v stolpu?« je vprašal Hendel. Nozdri so mu puhale, roko je pritisnil na ročaj meča.

»Proti vam je rovarila — pa še drugo obrt je vršila, zaradi česar jo že utri lahko z biritom izženete iz teh krajev.«

»Je lahko vršila, mogoče,« je rekel zamolklo Hendel. Na videz ima pomisleke, toda v srcu že smatra za dokazano strašno natolcevanje, da bi bila nesramna deklica, ki jo smrtno sovražil. Uu, gad ob njegovem srcu — trn v njegovem mesu — hinavka, ki mu je s svojimi solzami izneverila sina — vasuje po noči, lazi v meniško klavzuro. Strašno dvorezno orožje ima sedaj v rokah. Samo en sunek — in konec je nje, ki je prelomila njegovo postavo... Pa vendar! Se-li spodobi, da Hendel posluša podpihovalce in da valed njihovega pričevanja deklico obsodi kot vlačugo, ker je ni mogel uničiti zato, da je kršila njegovo postavo. Ne! Ne! Ne! To bi bila nevredna igra! Prah pod njegovimi nogami je, enkrat jo je že obsodil, takrat je moral; noče se ponižati k drugi sodbi. Kakor je hudobna, je vendar slabo dekle, on pa je najmočnejši mož v deželi.

»Dosti je o tem, nobene besede več,« je trdo rekel Madlzederju, »to so pogovori za stare ženske, ne pa za nas, ki smo možje.«

Mož je odgovoril: »Narobili ste mi, naj pazim, kaj počne; vlačugarstvo pa je prepovedano, in vi, gospod, ste že marsikatero vlačugo pognali čez mejo. Zakaj bi ne pognali iz mesta tudi te nesramnice, ki je že toliko hudega prizadela in bo še.«

»Res je, marsikatero sem že izgnal, to pa je moja moja stvar, ne vaša!« se je z zanič-

jočim ponosom sklonil pokonci štajerski sodnik. »Izginal sem, če je bila krivda dokazana; če pa priče niso zanesljive, niti Stefane Svertner ne poženem. Sicer me pa čakajo važnejše stvari, kakor vohati za papeškimi babnicami, verujte mi! — Če je res vlačuga, bo kmalu prišlo na dan. Madlzeder! Brez vas in brez vaših priči in ako bi potem vedel ves svet in bo proti njej klical ljudski glas, potem je prišel naš čas! Počakajte, saj jaz tudi čakam, kljub vsej hudobiji te zenske.«

Ko je Hendel stopil na stopnicah iz mestne hiše ven, je zaklical Madlzederju: »Svetovalec! Pa zase obdržite! Nikomur ne pripovedujte, dokler stvar sama ne pride na dan. Može smo, ne opravljive ženske!« Nato je sodnik odšel proti svojemu domu.

Madlzeder se je čudil strašnem možu. Sedaj ima nesramno papežnico v rokah... pa pravi: Zase obdržite! Naj stvar dozori! Kaj neki hoče, kaj misli? — Se je li odpovedal maščevanju, ali pa je je samo odložil? ... Kdo ume tega moža.

Ko je Hendel stopal proti domu, ni mislil več na Stefana. Na Dunaj pojde, tam ga čakajo važni posli. Cesarju, ki ga duhovni vodijo za nos, bo povedal, kar mu gre. S svojo pestjo bo raztrgal mrežo laži, ki so jo rimski duhovni napredli okoli njega! Čisti evangelij je na Dunaju v nevarnosti, dvigniti ga hoče na oltar! V štajru so papežu izpodkopana tla, tudi na Dunaju mora izgubiti papež svojo krono, za to bo poskrbel Joahim Hendel, štajerski sodnik!

Kmalu potem je Hendel poklical Henrika k sebi in mu je naročil, naj izbere najlepše in najhrabrejše može izmed štajerskega vojaštva, zakaj še ta teden mora na Dunaj, in tri izbrane kompanije s stotnikom vred ga morajo spremljati in pred cesarjem nastopiti. Rekel je sinu: »Očrnilo so me na Dunaju in bi se moral pisмено zagovarjati; toda tega ne storim, gori pojdem, da govorim, govorim ne le zase, ampak tudi za verske brate, ki so v stiski in nevarnosti. Morda te bom potreboval ne samo za parado, ampak bo moral tvoj meč tudi braniti moje življenje in pa varnost naših verskih bratov. Se li morem zanesti nate?«

Molče je podal Henrik očetu roko, ki mu jo je slednji krepko stisnil.

»Pa glej,« je nadaljeval Hendel, »da se boš na Dunaju postavil, kakor se spodobi za stotnika, ki mu ga ni para v državi. Na dvoru mnogo gledajo na zunanost, na opravo!« Položil je sinu desnico na ramo in ga z očetovskim ponosom ogledoval.

»Ves bom nov,« je rekel mladi stotnik. »od pete do vrha, samo stotniški pas moram še dobiti, ki mora biti okrašen z vvezanim petelinom.« Pri teh besedah mu je rdečica udarila v lepo, temno obličje; oče pa tega ni opazil.

Dalje.)

Za razvedrilo.

Besedne uganke.

I.

Če »a« je v sredi — je drevo,
je »o« v besedi — je živo,
zdaj »u« naredi, — kaj je to?

II.

1 2 3 4 tako ime je ženski,
3 2 1 4 to častnik je slovenski.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodele se čudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici 27 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice 6 skatlic 12 kron. Prava želodec okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 12 K. Omot in poštnina posebej a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. A

Brinje samo prvovrstno blago, se dobi pri Fran Pogačniku v Ljubljani, Dunajska c. 38.

Domačo semensko deteljo, volno in predivo kupi vsako množino Fran Pogačnik v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Svilena in žimnata mlinska sita

(pajtlji) vseh vrst se dobe v trgovini A. Čadež, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35, nasproti »Stare Tišlerjeve gostilne«.

Manufakturna in modna trgovina IVANKA PRAPROTNIK Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

priporoča veliko izbiro raznovrstnega blaga za moške in ženske obleke, svile in volnenega kontentina, ovilja, odeje, nogavice, robce in raznega perila Najboljše vrste sukanca. Kdor hoče dobro blago in poceni kupiti, naj se obrne na to domačo tvrdo! Vzroci se ne razpošiljajo!

Kupujem vsako množino kož od divjih zajcev ter plačujem po najvišji dnevni ceni, IVAN BERNIK klobučar v Višnji gori.

Barva za barvanje obleke je zopet dospela: črna, modra (plava), zelena, rdeča in siva v zavitkih po K 1.— Razpošilja vsako množino po pošti **KAROL LOIBNER, CELJE.**

Priporočamo edino tovarniško zalogo **šivalnih strojev** za rodbino in obrt ter njih posameznih delov. Istotam se dobijo poročne šivalne stroje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago. Blago za obleke. 3896 **Ios. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7,** za vodo dešno.

Bukov, hrastov, smrekov les

posekan v gordih, postavljen v tovarno ali tudi cele gordne parcele v kamniškem okraju

kupuje

tovarna lesnih izdelkov in upogjenega pohištva

L. Bahovec nasl. Duplica p. Kamniku.

Vabite se lastniki lesa v rasti v okolici tovarne, da stavijo svoje ponudbe. Les se strogo realno obračuna in takoj plača.

Nova smrt

za podgane in miši, katere se zamore popolnoma in zanesljivo za tri dni le z novo 10 let znani in iznajdba avtomatično past »Samostavljanke« v eni noči se lahko vjame 20-30 miši ali podgan. Za vsakeh jamčijo mnogoletna priznanina pisum. Cena z navodilom za en kom. I. vrste nekoliko večji K 25-11, vrste malo manjši K 16. Cenjena naročila se preloži pod »Samostavljanke« na informacijski zavod Drago Bečičak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Ali ste že nročili „Domoljuba“?

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomankanju krme ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmlila pa se primeža dvakrat na teden. Prašek Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil na višje kolajne na razstavih v Londonu, a Parizu, v Rimu in na Dunu. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poskusijo, in ga ponovno jabiyo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega praščka ali vola.

Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 2060 poštnine preste na dom.

Mazilo zoper garje

(avtomatično) uniči pri ljudeh in živini, garje, lisaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje, Ne smrdi, nimaže perilo. 1 lonček 6 kron. Po pošti kron 9.50 v.

Lekarna Trnkoczy

Ljubljana, Kranjsko Zraven ročevža.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni J. Kopač, svečar v Ljubljani, Gosposvetska c. 90. Sp. Šiška.

Durolit smole prosti specialni asfaltni strešni papir dobavlja

„Asphalton“ ako jsko družba za asfalt in krmično tehnično industrijo Dunaj IX. Liechtensteinstrasse 20. Tovarniš Dunaj -Brno 5327

Lepo črno letošnje

brinje

oddaja v vsaki množini in po niski ceni tvrdka Ivan Jelacin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Agitirajte za „Domoljuba“

Cementna strešna opoka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelacin, Ljubljana Emonska cesta 2. 4799

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

imate bolečine? V Leu? V celim telesu? Vas mudi glavobol? Tiganje po udih? Trpate na reumatizem in shtu? Ste se prehladili? Ne morete spa? Niti delati? Ste nervozni in preveč občutljivi za mrazil zrak?

Poskusite vendar Fellerjev pravi Elixir! Čutili se bode! Občutili bodele žustvo zadovoljnosti! Rešeni ste bolečin in hvalite Fellerjev Elixir! Kot dolga prijatelja v hudih doh. 6 dvojnatih ali 2 velikih specialni steklenici 27 K. Zagorski sok proti 27 K. Zagorski sok proti 27 K.

Vas bolede ni v redu? Trpite na počasn probavi? S akom apetitu? Nabite mi a, zanesljivo odvajajoče sredstvo?

Oj, kako bodele zadovoljni, ako samo poskusite Fellerjeve prave Elixir-krogljice! Te so res dobre! 6 škatlic 12 K. Zelo dobro okrepljujoča švedska tinktura, 1 velika steklenica 12 K. Pravi balsam, 12 malih steklenic 3 K.

Lahko se naročite!

Fellerjev Elixir-mirisan prašek, 1 vel. škatlica 8 K. Zohne kapljice, steklenica 3 K. - v. Olesne kapljice 3 K. - v. Zanesljivo mazilo zoper srbečino in srbečico, lonček 10 K. Močna francoska v steklenici po 6 K in 16 K. Omoči in poštnina posebej, a najceneje! Eugen V. Feller, lekarnar, Stubinska donja, Elztrg št. 16, Birmata.

Izdaja konzorcij „Domoljuba“

Odgovorni urednik Anton Sušnik v Ljubljani.

Tiska Jugoslovanska tiskarna